

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Ind. Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.) 11 Juni—28 Juli 1928. — Bovenwindsche Eilanden. De belastingvrijdom naar de begroting van 1928 (slot). — Beschryvinge van de Oost-Ind. Compagnie, door S. P. l'Honoré Naber. — Van Week tot Week. — Kunst-, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Europ. Pers. — II. Uit de Inlandsche- en Maleisch-Chin. Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdeelingen: I. Amersfoort, II. Rotterdam. — Mededeelingen: I. Van het Dag. Bestuur, II. Van de Redactie, III. Van het Informatie-Bureau. — Mutatiestaat van 9 tot 16 Mei.

Indische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)
11 Juni—28 Juli 1928.

De leden onzer Vereeniging stellen wij hierbij in kennis met de toegangsprijzen tot de I.T.A.; wij verzoeken deze — zoo laag mogelijk gestelde — prijzen algemeen bekend te willen maken.

Bij de prijzen is, overdag, een doorlopend bezoek aan den Amboinschen Zeetuin van Soumokol inbegrepen, terwijl geen extra entrée's in eenig gebouw op het terrein worden geheven.

A. Dagelijks; toegang f 1.—; kinderen beneden 16 jaar f 0.50.

B. Zondags; toegang f 0.60; kinderen beneden 16 jaar f 0.30.

C. Avond entrée (na half zes) f 0.25.

D. Avond entrée Zeetuin f 0.25.

E. Schoolkinderen met geleiders f 0.35 (collectief ongeveer acht dagen van te voren bij het Secretariaat aangevraagd).

F. Doorlopende kaarten f 7.50.

Groepen volwassenen boven de 50 personen krijgen op de A en B-kaarten 50 pCt. reductie (collectief ongeveer acht dagen van te voren bij het Secretariaat aangevraagd).

Leden van „OOST EN WEST” genieten, persoonlijk, op pCt. reductie op de A, B en F-kaarten.

Wij zullen t.g.t. de Afdeulingsbesturen verzoeken zich met den verkoop van de ledenkaarten te willen belasten. Daardoor wordt onze administratie zeer vereenvoudigd.

Onze Afdeeling neemt thans, tot sluiting der tentoonstelling, geen nieuwe leden meer aan.

Secretariaat: Nieuwe Plein 52, Arnhem.

De beide Surinaamsche meisjes, leerlingen van de Vlechtschool van het Maria-patronaat te Paramaribo zijn gezond en vol moed te Arnhem aangekomen.

Zij vinden gedurende hun verblijf in Nederland in liefderijk onderkomen bij de Moeder Overste van het R.K. Bestedelingenhuis „Insula Dei”.

Deze negerinnetjes komen op de I.T.A., in hun kolonisi-dracht het vlechtwerk demonstreeren.

In hun werkkamer in het gebouw West-Indië komt een exemplaar van de Carludovica Palmata, de grondstof levert; monsters van de grondstof; vlechtstrop in verschillende stadia van bereiding; een overzicht op kaarten van het theoretisch onderwijs. Verder geven de meisjes een demonstratie van het vlechten en opmaken der hoeden, riemen, pletten en wat verder noodig is om den vlechtende modellen, ook de nieuwste der groote hoedenhuizen.

Met den boottrein stapte, vol energie, de heer Soumokol op Nederland's grond.

Zijn wonderschoonen Amboineeschen Zeetuin te beschrijven, gaat boven onze kracht.

Komt allen een dag naar Zippendaal om in u op te nemen de mysteriën der Indische Zeeën.

Brunswick Panatropes-Radiolas-Records

Directeur: J. PHILIP KRUSEMAN, Noordeinde 91, Den Haag, Tel. 14400

De toonaangevende Amerik. Phonograaf, de eenige machine, die ALLE (ook Edison en Pathé) platen met denzelfden weergever speelt. Op Brunswick-Platen de beste Amerik. Bands en wereldartisten (o.a. Willem Mengelberg)

Komt U eens luisteren in onze gehoorzaal? Onze sedert 15 jaren in Indië bekende Firma waarborgt coulante behandeling.

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN

Sportlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCH E BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Beurs-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

P. v. d. BRUL — VEENESTRAAT 15 — Den Haag

Groote sorteerling HEEREN-, JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

Door het Afdeulingsbestuur van 's-Gravenhage wordt aan zijne leden ter kennis gebracht, dat gelegenheid zal bestaan voor hen en de leden van hun gezin tot het gezamenlijk bezoeken van de Arnhemsche Tentoonstelling, waarvoor de algeheele kosten uit en thuis per persoon zullen bedragen:

per 2e kl. incl. lunch, diner etc.	f 10.75	} inclusief fooiën, onge- vallenverzekering, maar exclusief dranken.
per 2e kl. incl. rijsttafel, diner etc.	f 11.—	
per 3e kl. incl. lunch, diner etc.	f 9.—	
per 3e kl. incl. rijsttafel, diner etc.	f 9.25	

op Zaterdag den 23sten Juni (dag van de algemeene vergadering),

op Woensdag den 27sten Juni,

op Donderdag den 5den Juli.

Deelnemers gelieven zich telkens vijf dagen te voren onder inzending der gelden op te geven aan het adres van den heer G. W. Erfmann, Cornelis Houtmanstraat 40, gironummer 116053, of bij persoonlijke betaling ten kantore van het Hoofdbestuur der Vereeniging, Korte Voorhout 6, des morgens van 10 uur tot half 12.

Vertrek van den trein van het Station Staatspoor, des morgens om 8 uur 18, aankomst te Arnhem 10 uur 27.

Vertrek van Arnhem 20 uur 30, aankomst 's-Gravenhage 22 uur 40.

De Voorzitter der Afd.:

F. VAN PESKI.

N.B. De reizen per trein en per bus (in Arnhem) moeten gezamenlijk gedaan worden, terwijl ieder op het tentoonstellingsterrein vrijheid gelaten wordt.

UITNOODIGING TOT EEN GEZELLIGE SAMENKOMST OP DONDERDAGAVOND 24 MEI 1928, TE 8 UUR, IN „MAISON DE BRUYN”, EUSEBIUS-BUITENSINGEL 50, TE ARNHEM, WAAR MEVR. E. A. SLEYSER-ETTY DE GASTVROUW ZAL ZIJN EN MEVR. G. VAN BERESTEYN-TROMP, VOORZITSTER VAN „BOEATAN”, DEN HAAG, SPREKEN ZAL OVER INDISCHE KUNSTNIJVERHEID EN HUISVLIJT, IN VERBAND MET BOEATAN'S DEELNAME AAN DE I.T.A., OP-
GELUISTERD DOOR LICHTBEELDEN.
NIET ALLEEN DE LEDEN DER AFDEELING, ALLE BELANGSTELLENDEN ZIJN WELKOM!

MENNO & Co.

BANKIERS

OPGERICHT 1902

KORTE VOORHOUT 6

(naast Hotel Paulez)

DEN HAAG

5627

KLUISINRICHTING

— MET —

SAFE-LOKETTEN

TE HUUR

GEOPEND VAN 9 TOT 5 UUR

ZATERDAGS VAN 9 TOT 12 UUR

ZOEKT U EEN ? WONING . . . ?

Bezichtig dan eens den

LINNAEUSHOF

met lijn A vanaf het Leidsche Boschje tot halte Nieuweweg en U zult verbaasd staan over de prachtige Woningen en heerlijke ligging. Rustig, goedkoop en gezond wonen. Huurprijs: dubb. vrije Bovenhuizen vanaf f 650 tot f 800; Benedenhuizen met bel-étage f 750 tot f 900. Enkele mooie Winkelhuizen met Bovenhuizen vanaf f 1700, inrichting naar huurders keuze. R.K. Kerk en scholen aanwezig. 5519

Verder een uitstapje per fiets of lijn H vanaf Museumplein naar

TUINDORP RANDWIJCK

Amstelveenscheweg, 100 M. voorbij de Kalfjeslaan, schitterende Heerenhuizen, 6 kamers, complete badkamer, keuken, kelder en groote tuin. Zeer lage belasting. Huurprijs vanaf f 60 per maand. Koopsom vanaf f 9000—f 13000. Alsméde enkele mooie Winkelhuizen met Woning, koopsom f 16000. Te bevragen bij den Makelaar J. ROZESTRATEN, Vondelstraat 49, Amsterdam, Telefoon 22865.

'Aanbevolen adres voor OOST EN WEST.

**NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM**

Gestort Kapitaal 1 80.000.000.—
Statutaire Reserve 40.000.000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
feren. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrit-
telijke en Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven.
— Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Aan- en Ver-
koop van Effecten. — Administratie van Vermogens. —
Open en Gesloten Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale
gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen
voor groote administraties.

TAAMS & KEYSER
BANKASTRAAT 10, Den Haag - Tel. 17164, 10387

KEYSER & Co.
P. C. HOOFDSTRAAT 24
Amsterdam : Tel. 21729

Behandelen alle Effectenzaken, geven
inlichtingen over Courante en
Incourante Fondsen

REKENING-COURANT COUPONS

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken

Safe-Inrichting

Haagsch Advies- en Informatiebureau
voor verzekeringen op elk gebied

767 LAAN VAN MEERDERVOORT 767
Tel. No. 35797 Inlichtingen en raad kosteloos

AANBEVOLEN DOOR OOST EN WEST

JAN MESKER & Co.
PRINS HENDRIKSTRAAT 44-50
DEN HAAG

COMPLETE MEUBILEERING
IN MODERNE EN ANTIKE STIJLEN

VRAAGT GRATIS ONZE UITGEBR. CATALOGUS
BILLIJKE PRIJZEN :: BILLIJKE PRIJZEN

**DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS”**
VAN W. J. INNEMÉE & ZONEN te 's-GRAVENHAGE

IS ONMIDDELLIJK IN HET BINNEN-EN
BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING
VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE

KANTOREN: DENNEWEG 71-73
GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
TELEFOON: 11314 EN 12890

In onze nieuwe Afdeling:
CONVERSATIE door BUITENLANDER
leert U in korten tijd Uw Talen vloeiend spreken.

PROSPECTUS GRATIS, OOK VOOR STENO - TYPEN - BOEKHOUDEN - ENZ., ENZ.

INSTITUUT „SCHOEVERS”
STADHOUDERSPLEIN 3, DEN HAAG :: NIC. WITSENSTRAAT 3, AMSTERDAM

Bovenwindsche Eilanden.
(Particuliere correspondentie).

Daarboven (18° N.B., 63° W.L.), 20 Maart 1928.
De belastingvrijdom naar de begrooting van 1928.
(Slot).

De reorganisatie in de begrooting.

Motiveering en behandeling. — De
Koloniale Raad een Curaçaosch col-
lege. — Insulaire belastinggeschie-
denis. — Belastingvrijdom en oeco-
nomie zijn twee. — De unificatie
van 1908. — Decentraliseerende
centralisatie. — De belastingvrij-
dom geen zuivere inwendige zaak.
— De eilanden smokkelnesten en
drinkwinkels.

De reorganisatie van den publieken dienst in de
begrooting is die van het ontwerp, met uitlichting
van het sympathieke beginsel der plaatselijke hef-
fingen, als eerste stap tot baas zijn in eigen huis.

Vereenvoudiging van de bestaande administra-
tie en wegneming van elken belastingdruk zouden
volgens het Hoofdbestuur de middelen zijn „waar-
door (wij) wellicht op de een of andere wijze een
verbetering konden aanbrengen in onze levens-
omstandigheden, of waardoor een buitenlander,
aangelokt door den vrijdom van belastingen, op een
of meerdere eilanden een bedrijf, zij het ook op be-
scheiden schaal, zou kunnen vestigen.” „De tuin-
bouw” — er bestaat geen horticuultuur bij ons —
„beteekent weinig voor export en het gevolg is
dan ook, dat de bevolking m.n. die van Statius naar
den vreemde trekt, of tengevolge van de immigra-
tiewetten van Amerika naar Curaçao komt. Ook de
Sabaansche bevolking, van wie het van ouds be-
kend was, dat zij haar ouden dag op den geboorte-
grond kwam slijten, trekt naar buiten af en blijft
weg. Van de St. Martijnsche zoutwinning is ook niet
veel te verwachten, gezien de duurte van den arbe-
der en de prijs van het zout.” (Het uitvoerrecht op
zout bracht van 1922 tot 1926 a.e.v. op: f 2199,
f 2458, f 2169, f 835, f 1782). Ondanks een en ander
scheen het Bestuur toch wel toekomst in de katoen
als stapelproduct te zien, althans het bestemde voor
die cultuur en de bewerking der katoen voor St.
Martin en St. Eustatius een bedrag van f 7500. Het
werd echter teruggenomen, toen de Koloniale Raad
daar prijs op bleek te stellen.

Voor 't overige wenschte deze een goed uitge-
werkt plan van socialen afbraak. Wat zou nu
eigenlijk prijsgegeven en uitgespaard worden? Gelet
op de door het Bestuur beschreven inzinking, zou
de betrekking van gezaghebber opgeheven kunnen
worden en mindere ambtenaren op elk der eilan-
den aangesteld kunnen worden, voor veel minder
geld.

Bestuur en Koloniale Raad ontmoetten elkaar
in dezen: op den duur zou een gezaghebber met
een ruim inkomen gemist kunnen worden. Echter
kon het Bestuur nog geen voorstel doen in die rich-
ting, daar eerst in den overgangstijd zou kunnen
blijken, welke ambtenaren behouden moesten wor-
den en welke gemist. In 't algemeen zouden alle
fiscale ambtenaren en vermoedelijk ettelijke politie-
agenten verdwijnen. (Hoe met het mooie gebaar
naar de „Volstead Act” in P.B. 43 n 52 A° 1923,
welke voorschrijven, dat accijnsgoederen gedekt
moeten worden, ten slotte, door het bewijs, dat ze
hun bestemming bereikt hebben? En kan de in-
en uitklaring van schepen vervallen?) Bij gebrek aan
plaatselijke krachten om op te treden als gezagheb-
ber zou wellicht op een of meer eilanden een ambte-
naar moeten worden gehandhaafd. Het eindverslag
van den Kolonialen Raad toonde zich teleurgesteld,
dat de Gouverneur alle fiscale ambtenaren wilde
terugnemen; ook had het een zwaar hoofd in de
politieele vermindering en bleef nog altijd uitkij-
ken naar een afgerond plan, maar ipso facto de be-
trekking van Gezaghebber der Bovenwindsche
eilanden opgeheven hebbende, noodigde de Raad
ten slotte den Gouverneur uit, dat ook ipso jure
te bevestigen. (De titularis was weer tot zijn eigen-
lijke werkring op Curaçao teruggeroepen).

In de openbare zitting van den Kolonialen Raad
(7 Mei 1927) komt er eenige opening van zaken.
De Gouverneur is zoo royaal te bekennen, dat hij
gedacht had met een afgerond plan te kunnen ko-

men, maar hij wenschte zich te onthouden „van
uitspreken van een definitief oordeel, welke amb-
tenaren dadelijk en welke geleidelijk, naar gelang
de omstandigheden toelieten, van die eilanden zou-
den worden overgeplaatst en vooral, welk ambte-
naar het eerst of eerst later zou worden terugge-
roepen.”

Behalve de Hoofdamtenaar-Gezaghebber zou-
den gemist kunnen worden drie kommiezen en 6 politie-
agenten. De kosten der slechting — afbraak — van
slooping onderstellen weloverwogen zorg bij af-
kingswerk — konden weloverloepig op f 12.000 geste-
worden. Volgens de gegevens van 1926 zou de
koloniale kas aan belastingen en middelen derv
f 35.000, maar de uitgaven zouden verminder
met f 23.000, terwijl het nadeelig saldo van f 12.000
als een maximum beschouwd moest worden.

In dit verband vestigde het Bestuur de aandac-
van den Kolonialen Raad op sprekende cijfer
„Toen in Augustus 1924 (het fatale jaar, waar
met de agrarische ontwikkeling de sociale tevel-
stop gezet werd) de noodzakelijkheid werd ingezie
om vermindering van den belastingdruk op de
venwindsche eilanden voor te stellen, wees een
rekening van de dan prijs te geven inkomsten,
in totaal door het budget een bedrag van f 24.000
zou worden gederfd. Thans (7 Mei 1927) wijst
op den huidige toestand gebaseerde becijfering
een totaal minder te verkrijgen ontvangst van
f 12.000.”

Een goed verstaander, enz.! Een halveering bi-
nen drie jaar, zal binnen de drie komende jaar
op een tierceering uitloopen, enz. Kortom, aan
ruïnes van een grootsch verleden zullen de ruï-
van een slap en verpolitiekt heden toegevoegd wor-
den. Groot geworden onder het bestuur van Col-
mandeur en Raden, onder het opperbestuur de
West-Indische Compagnie, staan zij geliquidee
te worden onder de decentraliseerende centralis-
tie naar Willemstad.

„Dat zich daarboven (d.i. bij ons) een ernstig
ces voltrekt, waaraan dringend iets tot verbeter-
moet worden gedaan, (zou) de Raad ook lettend
op (de 24 en 12 duizend) wel willen toegeven
meende het Bestuur, dat met deze slotontboezem-
de openingsverzuchting der struisvogel-begroo-
accentueert: „dat (daarboven) een ingrijpen op
een of andere wijze gebiedend moet worden
acht.”

Het „laisser-aller” van het Hoofdbestuur strook-
zeer wel met de laissez-faire, laissez-passer-doctr-
van den Willemstadschen Raad ten opzichte van
ons. Het breede gebaar met de 12 duizend gulde-
moge sommigen als dwaasheid voorkomen,
nuchtere doctrine van den Raad kreeg koren
zijn molen er voor. We misgunnen het den Ra-
niet. Hij heeft genoeg aan het hoofd, zijn land
zooals het onder vallen en opstaan historisch
worden is, zijn karakter te doen behouden en
tot een factorij van een wereldbedrijf te laten zij-
ken. De groote tegenstellingen tusschen de belas-
gen van het kapitaal, het antagonisme van rijk
arm, van groot- en klein-kapitaal, van groote
geringe koopkracht speelt zich aan de wereldhaver-
danig uit. Doch zoo gaarne die Raad van ons
wil zijn, uit te billijken eigenbelang, zoo gebiedt
is het voor ons zelfbehoud dat wij van hem los
men. Gelijk de Engelsche Antillen in Downing
street voor hun zelfstandigheid, zoo zien wij slecht
in het Plein een waarborg voor onzen weder-
bouw.

Er zijn er onder ons, die een vertegenwoordig-
van ons willen onderbrengen bij de bureaux
Curaçao. Doch afgezien van de valsche positie
waarin een ambtenaar tot het Bestuur zou kom-
te staan, wie zich in Willemstad geplaatst zie-
raakt los van „het ressort”, dat hij zou heeten
vertegenwoordigen.

Er zijn buiten den drankhandel nog anderen
der ons, die de belastingvrijdom met ongeduld
gemoet zien, m.n. op St. Martin, doch slechts on-
de draagkrachtigen, die auto's bij voorbaat
entrepôt stelden. Het ontgaat hen echter, scho-
naast de deur, dat op Marigot (Fransch St. Martin)
evenmin als op St. Barths de belastingvrijheid
sociale en oeconomische opleving ten gevolge
had heeft en welk een verschil toch tusschen
landbouwenden of zeevarenden Sabaan en den
schenden Cha-Cha van St. Barths, beiden van
vermengd gebleven Europeeschen bloede-
schermen met het begrip „vrijhaven”, scho-
er geen achterland is. Het oeconomisch zwak

Het meest gesorteerd Magazijn van Lingerieën, Modeartikelen, Tricotage enz.
in „DUINOORD” is Magazijn „DE ZONEGRENS”
 FREDERIK HENDRIKLAAN 99 :: DEN HAAG
 Uitsluitend 1ste kwaliteit, scherp concurrerende prijzen
 FILIALEN: Thomsonplein 26c, Den Haag - Pansierstraat 48, Scheveningen

HAARLEM

N.V. v. BASTEN's Woninginrichting

WAGENWEG 102 :: HAARLEM
 t.o. de Hazepaterslaan, Tel. 11159

Complete installatiën worden tevoren volledig begroot en opgegeven.

Al onze Meubelen, Tapijten, Stoffen, enz., worden onder schriftelijke garantie verkocht. Levering geschiedt franco door het geheele land, met eigen auto's.

Alle artikelen in onze Show-rooms zijn geprijsd, zoodat iedere Cliënt zelf de prijzen kan zien.

AANBEVOLEN VOOR OOST EN WEST

**CHRISTELIJK LYCEUM
 TE HAARLEM**

Gevestigd: EMMAKADE 43

Afdelingen GYMNASIUM,
 H.B.S. met 5-jarigen cursus en
 Economisch Litteraire H.B.S.

MODERN INGERICHTE SCHOOL
 PROGRAMMA op aanvraag bij den Rector
 Ir. W. VAN DORP

JOH. TOET - 'S-GRAVENHAGE

Comestibles - Delicatessen - Kruidenierswaren
 AERT VAN DER GOESSTRAAT 34 - TELEFOON 51561

INDISCHE INGREDIENTEN

Special. In Fijne Vleeschwaren, Koek, Bisquit, Chocolate

BIJ AANKOMST IN HOLLAND,
 WENDT U IN VERTROUWEN TOT

„DERLUMS”

DAMES- EN HEERENKLEEDERMAKERIJ
 WEIMARSTRAAT 65
 DEN HAAG :: TEL. 35170

Wij GARANDEEREN al ons werk
 PRIMA Grondstoffen
 en BESTE COUPE

PRIJZEN UITERST BILLIJK

den, die vee houden, hebben geen blikjes-melk nodig.

Anderzijds derven de Bovenwindsche eilanden met hun seizoencultures een klasse van welgestelden in Curaçaoschen of in Nederlandschen zin. Inkomsten- en gebruiksbelastingen werken derhalve ongelijk en brengen verder te weinig op om zich praktisch te rechtvaardigen.

Doch hoe het ook zij, belastingaangelegenheden komen meer en meer op internationaal terrein. Het heeft ons daarom ten zeerste verwonderd, dat het Opperbestuur niet alleen om redenen van koloniaal beleid, maar ook om redenen van internationalen aard ten dezen niet ingegrepen heeft. Naar het voorkomt te meer geboden in verband met de ligging onzer eilanden tusschen de Amerikaansche en Britsche Antillen en de gemakkelijheid en snelheid, waarmee men van hier uit die Antillen en de Zuid-Amerikaansche kust kan bezeilen. Binnen een week van hier b.v. naar Trinidad en terug, gezweven nog van motordrijfkraft.

De insulaire smokkel op St. Martin moge verdwijnen, men kan het op zijn vingers narekenen, dat de begroting van 1928 ons drijft in de richting van smokkelnesten, van waar uit de nationale en internationale drankhandel de landen in en om de Caraibische zee en Noordelijker gelegen streken van gedistilleerd voorzien zal.

En denkt de Minister van Buitenlandsche Zaken, in verband met zijn rapport (Dec. '27) aangaande de kwesties van het alcoholgebruik in mandaatgebieden, het oorbaar, dat Willemstad ons de rum- en jeneverflesch, de Hamburgsche foesel voor den mond wil zetten onder de sanctie van den Nederlandschen wetgever?

Met instemming zeggen wij het Prof. Kraus na (Handelingen 1e Kamer 1920): „...zoolang wij (Nederlanders) er prijs op stellen, dat de Nederlandsche vlag op (St. Martin, St. Eustatius en Saba) waait, spreekt het toch wel van zelf, dat wij ons niet onverschillig mogen betoonen voor wat er bij deze (Engelsch sprekende) landgenooten omgaat, alsook, dat wij er onze bestuursstaak naar behooren moeten vervullen.”

COMMENTATOR.

Beschryvinge van de Oost-Indische Compagnie.

Dr. F. W. Stapel, Pieter van Dam's Beschryvinge van de Oost-Indische Compagnie, 1e Boek, Deel I. (Rijks-Geschiedk. Publicatiën, No. 63).

Het lijkt vrij nutteloos, een boek te gaan beoordeelen, dat meer dan 225 jaren geleden is geschreven, gedurende al dien tijd als persklaar in de kast heeft gelegen en nu eindelijk wordt afgedrukt; maar het moet toch wel een werk van groote beteekenis zijn dat voor die onderscheiding in aanmerking is gebracht! Eene uiteenzetting van die beteekenis kan in weinige woorden worden gegeven.

De schrijver, Mr. Pieter van Dam, diende de Oost-Indische Compagnie als haren advocaat, tevens secretaris van de Heeren XVII, gedurende een tijdvak van bijna 54 jaren, te weten, van 1652 tot 1706. Hem werd bij resolutie van de XVII, met ont-heffing van den dagelijkschen dienst der compagnie, opgedragen „een pertinente en naeukeurige beschrijving te maken van de constitutie, regeering en handel der Compagnie, van haer begin en geboorte af”. Na acht jaren aan zijn opdracht te hebben gewerkt, diende van Dam het resultaat van zijne onderzoekingen in, bestaande in het door hem opgesteld en zeer gedetailleerd geschiedverhaal, dat hij verzameld had in acht foliodelen handschrift met nog 2 deelen inhoud en registers. Het handschrift bestaat, één verloren deel uitgezonderd, nog en wordt bewaard op het Algemeen Rijks Archief te 's-Gravenhage. Oorspronkelijk bedoeld als een gewillig handboek voor Bewindhebbers, is het sedert tal van jaren een handig nasla-boek geworden voor de historici, die er in den loop der tijden al veel uit hebben medegedeeld, veel er aan hebben te danken gehad. Plannen om tot eene uitgave te komen, in de vorige eeuw meer dan eens overwogen, zijn niet verwezenlijkt; de verbazende omvang van het hoogverdienstelijke werk, dat zelf weer als een klapper op het onmetelijk compagnie-

an Marigot kan bezwaarlijk als zoodanig voor
 amms minder zwakke deel van St. Martin gelden,
 gelatert St. Eustatius en Saba de zee geheel als bar-
 noren hebben. Als transitohaven heeft Marigot
 ambteeds weinig, zoo al, te beduiden gehad. Men kan
 termet aanmerken als een vreemde grensplaats, waar
 sommige artikelen van den gebruikshandel beter-
 zoud zijn dan in eigen land. En dat beterkoop-
 poolitiedt men, als gezegd, bij wijn en andere alcoholi-
 ak, behalve jenever. Goederen, die Frankrijk be-
 afwaarslijkelijk kan leveren, komen uit de Vereenigde
 geste de landminstens even duur, als bij ons.
 De invoer van levensmiddelen enz. geschiedt dan
 ik niet alleen voor St. Eustatius en Saba uit St.
 tts, St. Thomas en Curaçao, maar ook voor St.
 arlin. Terwijl over de jaren 1924—'26 de bevol-
 ng van dit laatste, van Saba en van St. Eustatius
 an invoerrechten gemiddeld per hoofd oprach-
 n a.e.v. f 4, f 3 en f 2, offerde zij aan het accijns-
 recht op gedistilleerd a.e.v. f 1.6, f 2.7 en f 2.8.
 Eustatius en Saba zijn volstrekt niet natter dan
 Martin. 't Zit hem hier in 't zoete winstje van
 den gulden per L. gesmokkelde rum, enz.
 De daling van de opbrengst van het accijns op
 en, dat gedistilleerd over de jaren 1922—'26 van f 4840
 24.000 f 4128, f 3897, f 2060 en f 1444, wijst op de ver-
 jst appende contrôle, niet op mindere koopkracht,
 ring naar het invoerrecht omhoog liep n.l. van f 8367 tot
 19300, f 9332, f 8983 en f 9401.
 De landraden van Saba drongen bij den Gouver-
 ng bijur op een geordend bestuur aan. Het laissez-faire
 an het koude liberalisme liet indertijd Saba reilen
 zeilen. Het bracht geen enkele belasting op, be-
 veive een hoogst gering hoofdgeld tot onderhoud
 n zijn commandeur en handdiensten voor het
 egenonderhoud, doch kostte ook zeer weinig. De
 standen waren er intusschen naar; de Koloniale
 ad van Curaçao vestigde er in 1850 reeds de
 adacht op. In 1874 oordeelde men het noodig er
 belastingverordening in te voeren en voor het
 zijdige patriarchale bewind een Gezaghebber-
 tvanger in de plaats te stellen.
 Ondanks de vrijverklaring van de St. Eustatiaan-
 he haven van 1928, verliep er alle handel tot een
 bruikshandel. Deze bleef, wel is waar, vrij van
 voerrechten, maar het economische en sociale
 ven ging desondanks staag achteruit.
 St. Martin daarentegen, hoewel het invoerrechten
 ef, hield zich wat beter staande, dank zij zijn zout-
 industrie en particuliere ondernemingszin.
 De eigen belasting-geschiedenis had het Bestuur
 nnen leeren, dat vrijdom van belastingen op zich
 f de economische verhoudingen niet verbetert.
 In 1872/73 begiftigde men beide eilanden met
 n nieuw stelsel van belastingen. Eén van doel en
 rekking, was het soepel genoeg verschillen in on-
 rdeelen en uitvoering toe te laten. Evenwel in-
 n uitvoerrechten voor St. Martin bedroegen a.e.v.
 pCt. en 10 pCt., voor St. Eustatius idem 7 pCt.
 5 pCt. (voor Saba berekende men naar tarief).
 De unificatie der belastingen van 1908 kwam in
 el opzichten de drie eilanden ten goede. De uit-
 rrechten vervielen, behalve voor zout op St.
 arlin; de invoerrechten daalden tot 3 pCt. en
 n afschaffing tusschen alle eilanden onderling
 ad ook haar voordeelen.
 Het oordeel der doelmatigheid van de unificatie,
 erd echter vertroebeld, omdat er mee de centrali-
 tie naar Willemstad haar intrede deed. Deze leid-
 och bij ons tot verbrokkeling, aangezien het
 end en bindend gezag 900 K.M. Z.-W. over onze
 enzen verlegd werd. Geen hoofd meer, maar ver-
 illende machthebbertjes al of niet in cumulatie:
 vangers, hoofden van politie, geneesheeren enz.,
 er ijver en toewijding en caesaristische neigingen
 telijk slechts gecontroleerd werden door de Af-
 elingschefs op Curaçao. Deze decentraliseerende
 ntralisatie bracht het „Los-van-Curaçao”, m.n.
 St. Martin, sterk naar voren.
 Scheen voor 't overige in theorie de ongelijkma-
 ge behandeling onder vorige belastingstelsels on-
 ijk, billijker ware het toch geweest de Boven-
 ndsche landbouwgroep anders te behandelen dan
 e Benedenwindsche havengroep. Met een eenvou-
 ger en minder gedifferentieerd stelsel had men
 or de eerste kunnen volstaan. Eilanden, die voed-
 ame aardvruchten voortbrengen en waar dus
 rwe- en maïsmeel enz. niet tot de eerste levens-
 hoefften behooren, maar eer genotmiddelen zijn,
 nomen als zoodanig voor deze hooger aangeslagen
 rden dan dezulke, waar ingevoerd meel enz. tot
 gelijksch brood verwerkt moet worden. Eilan-

HOTEL-RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulind“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 54148. Centr. verw. Warm- & koud water op de logeerk.

Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 5020 V. D. LUUR

Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5085

PENSION JORISSEN v.h. STRIKWERDA
JOHAN VAN OLDENBARNEVELDLAAN 76, hoek Frankenslag Bij Bosch, Duin en Zee. Geheel Gerestaureerd - Str. Water - Tel. 50949

RENKUM

TEHUIS VOOR KINDEREN

„BOSCH EN HEIDE“ RENKUM bij Arnhem, NIEUWEG 3, TEL. 477. Ultst. tehuis voor Kinderen van IND. FAMILIES of Kinderen wier Ouders anders BUITENSL. vertoeven.

MAISON VATEL

58 ZOUTMANSTRAAT 58 DEN HAAG :: TELEFOON No. 30266

FIJNE VLEESCHWAREN - DELICATESSEN COMESTIBLES
Gelegenheid tot lunchen en dineeren - Uitgebreide à la carte-kaart - Diners aan huis f0.90, f1.-, f1.20 en hooger. ONZE

INDISCHE RIJSTTAFEL

WAS IN KORTEN TIJD REEDS OVERBEKEND MEN ROEMT ONS ALS „DE BESTE“
Aan huis bezorgd zonder verhooging Vraagt prijscourant! 5543

BEZOEK HET GEHEEL OPNIEUW

GERESTAUREERDE HOTEL-CAFE-RESTAURANT

KUYS-WITZENBURG

HAAGWEG - RIJSWIJK 5682

LUNCH, DINER en A LA CARTE ZALEN voor Partijen en Vergaderingen Aanbevolen door de Ver. „Oost en West“

DIRECTIE: A. HASTRICH, v. h. Central Pavillon - Scheveningen

GARAGE JANSEN

Rijksstraatweg nabij Viaduct WASSENAAR TEL. KIEVIET 562 (Haag)

BENZINE LAADSTATION " " 840 " REPARATIEWERKPLAATSEN 5093 VERHUUR LUXE AUTO'S MODERNE TAKELAUTO

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR 5017

DINERS AAN HUIS BEZORGD

HOTEL „DE TWEE STEDEN“ RESTAURANT „DE TWEE STEDEN“

Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage

FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD

THE DANSANT - DINER CONCERT ROEMEENSCH ORKEST 5231
UITSTEKENDE KEUKEN GERENOMMEERDE WIJNKELDER

archief kan dienen, stond aan de publicatie in den weg.

Thans heeft de Commissie voor 's Rijks Geschiedkundige Publicatiën de uitgave in handen genomen, zij heeft de uitvoering opgedragen aan Dr. F. W. Stapel en het resultaat van alle deze bemoeiingen ligt voor ons in een pas verschenen Eerste Deel, gedrukt in het welbekende groot-octavo formaat op niet minder dan 722 pagina's (behalve de inleiding en het register). Andere deelen staan te volgen. Geeft dit deel reeds wat men kan omschrijven als „De Compagnie, haar inrichting en omneslag in Nederland“, het tweede deel zal de krijgs-, de politieke en de economische geschiedenis brengen; het derde deel zal ons het Bestuur in Indië, het vierde deel den kerkelijken dienst leeren kennen, tenzij wellicht de Commissie voor de Publicatiën de stoffe anders wenschte in te deelen.

Het lijkt wel onnoodig den lezers van het „Koloniaal Weekblad“ te wijzen op het belang van eene publicatie als deze, die de geschiedenis der Compagnie gedurende de eerste eeuw van haar bestaan, door deskundige en geoefende pen op het papier gebracht, tot in details doet kennen. Die lezers zullen misschien met mij gevoelen, hoe jammer het is, dat een zóó gewichtige arbeid zóó vele jaren heeft gesluimerd en eerst nu onder de oogen wordt gebracht van hen, die niet in de gelegenheid zijn het origineel op het Rijks-archief te gaan raadplegen. Maar wij mogen niet vergeten, hoe zwaar de taak was en dus ook niet verzuimen der Commissie voor de Publicatiën geluk te wenschen met hetgeen reeds ten deele werd volbracht, welks uitvoering zij opdroeg aan Dr. F. W. Stapel, die er zich met groote toewijding en pijnlijke zorg van heeft gekweten. De inleiding geeft antwoord op alles wat men zou willen vragen, de aanteekeningen zijn sober gehouden, het glossarium is over 't geheel genomen duidelijk, de collatie is zorgvuldig, de registers zijn nauwkeurig. Natuurlijk heeft het drukfoutendruiveltje hier en daar parten gespeeld, bijvoorbeeld op pag. 689 alwaar, op een oceanisch eiland als Tristan da Cunha, niet alleen rōbben, maar ook leeuwen worden doodgeslagen. Ik stel voor, die leeuwen te herscheppen in meeuwen. Met de voor het glossarium geraadpleegde literatuur kan ik mij niet ten volle verenigen. Winschooten's „Seeman (Leiden 1681)“ is een boekje, waaraan men weinig hoüvast heeft en weinig gezag kan toekennen; Van Lennep's „Zeemanswoordenboek“ is een goede inleiding op woorden en uitdrukkingen, die ter zee gebruikelijk zijn, maar het is wel eens wat wild, vooral wanneer de auteur den teugel viert aan zijne behoefte om „vermakelijke“ etymologien ten beste te geven. Liever zag ik onder de gebruikte literatuur opgegeven: Simon van der Moolen, „De volmaakte Bootsman (omstr. 1699)“, Lambrechts „Handboekje voor den Zee-leerling (1731-'42)“ en Kinsbergen „Zeemans-handboek (1781-'82)“. Ik noteer dit, omdat de definitie van tal van nautische uitdrukkingen zeker niet tot het gemakkelijkste gedeelte van Dr. Stapel's onderzoek heeft behoord. Definieeren is moeilijk, definieeren van zaken, die men uit de boeken moet leeren kennen, is nog moeilijker, maar Bewerker heeft er zich, over 't geheel genomen, met succes doorheen geslagen. Ik mag dat niet zeggen, zonder een of meer gevallen aan te halen, alwaar mij het succes twijfelachtig lijkt. Ik zou daarvoor kunnen kiezen „bramzeil“ dat niet gereefd kan worden, of „beting“ een woord dat wel niet zal samenhangen met het werkwoord bijten, maar eer met Port. abita en bita (Eng. bits). Een woordt als „koebrug“ zou eene verhandeling op zichzelf waard zijn en de gegeven definitie raakt het wit van de roos niet. Bewijs: men trachte die definitie eens toe te passen op de navolgende tirade, welke ik middellijk ontleen aan een rapport van Piet Heyn „Onsen Admiraal deed eenige stukken op de Coebrug oft Boevenet van sijn Jacht de Vos stellen, om bequamelijck naer de borstwering te kunnen schieten, ende deselve stukken aen weder-syden met Huyden beschanssen“.

Maar dezen zijn kleinigheden, die ik mij bijna schaam naar voren te brengen bij de bespreking van een zoo omvangrijke en nauwgezet volbrachte taak. Liever breng ik Dr. Stapel mijn hulde; ik hoop dat hij ook de volgende deelen zal mogen bewerken, ik wèk de lezers van het „Koloniaal Weekblad“ op, om zich dit niet al te dure eerste deel (11.50 gld.) maar vast aan te schaffen. Want dit werk doet nu niet terstond denken aan petroleum en aan andere kwalijk riekende stoffen, thans door Indië voortgebracht, integendeel: reeds dit eerste

deel is als doorzweefd van de geuren der zee specerijen, die de oude zeevaarders en handelaars derwaarts lokten. Vlotte lectuur is het overigen niet, wèl is het van belangrijke details vol. Wie nog in eigendom wenschte te bezitten, haaste zich want de shirren, die ik heb uitgezonden rapporteeren, dat de Commissie voor de Publicatiën de omlage wat zeer aan den matigen kant heeft gehouden. Men werpe niet tegen, dat het debiet gering zal zijn. Een groot werk als het onderhavige houdt zijn waarde en zal over tal van jaren nog gevraagd worden; refereer een werk als dat van de Jonge, waarvoor men thans grif een honderd guldens mag neertellen.

S. P. L'HONORÉ NABER.

Van Week tot Week.

Maandag 7 tot Maandag 13 Mei.

Voordracht over Indische kunstnijverheid. Op Dinsdag avond 24 Mei, ten 8 ure, zal Mevr. G. van Benschoten-Tromp in „Maison De Bruyn“, Eusebiusplein Buitensingel 50 te Arnhem, een voordracht met lichtbeelden houden over Indische kunstnijverheid en huisvlijt, in verband met de Bocatans' deelname aan de I.T.A.

Opheffing van het Instituut der Gezaghebbers van Batavia, 7 Mei (Aneta). De Regeering heeft besloten tot geleidelijke opheffing van het Instituut der Gezaghebbers bij het Binnenlands Bestuur in de Buitengewesten.

Resident Doeve. Batavia, 7 Mei (Aneta). Den resident van Riouw, den heer V. A. Doeve, is van zijn verzoek met ingang van 2 Augustus e.o. vol ontslag verleend.

Vice-president Hooggerechtshof. Batavia, 12 Mei (Aneta). Benoemd is tot vice-president van het Hooggerechtshof van Ned.-Indië E. P. J. van Thans raadsheer in dit Hof.

J. van Duyn †. Aneta seint d.d. Batavia 7 Mei, dat de gezagvoerder bij de Kon. Paketvaart Maatschappij de heer J. van Duyn, na korte ongesteldheid is overleden.

De Sultan van Koetei. Dezer dagen is hier te lande aangekomen Z. H. A. Mohamad Parekes Sultan van Koetei (Zuid Oost-Borneo) zijne gemalin. De sultan denkt een half jaar hier te verblijven; de assistent-resident van Samarinda, de heer E. H. de Nijs Bik, is benoemd tot gezelt Z. Hoogheid als raadsman.

Univers. examens. Leiden. Doctoraal ex. Ned.-Indisch recht de heer Mr. F. H. Keuzenkamp, Utrecht. Doctoraal ex. Ned.-Indisch recht de heer Mr. A. Dirkzwager.

Burgemeester van Palembang. Batavia, 10 Mei (Aneta). Benoemd tot burgemeester van Palembang Ir. R. C. A. F. J. Nessel, ingenieur, 2e kl. v. d. dienst der telegrafie en telephonie.

Majoor B. L. Hagedoorn †. Te Rijswijk is, in de ouderdom van 76 jaar, overleden de geachte majoor van het O.-I. leger B. L. Hagedoorn, ridder in de Oranje-Nassau-orde.

Assistent-resident van Makassar. Batavia, 10 Mei (Aneta). De hoofdambtenaar van de afdeling Bestuurszaken der Buitengewesten, Dr. B. H. Haga, is benoemd tot assistent-resident van Makassar.

Bevordering. Batavia, 12 Mei (Aneta). Bevorderd tot kolonel bij de infanterie luitenant-kolonel P. D. A. Frankamp, en tot luitenant-kolonel majoor D. Habbema.

Uit de Liga getreden. Naar Het Volk verneemt men, dat de sociaal-democratische bestuursleden der Sectie Holland van de Liga tegen de koloniale overheersching, thans al hun functies in de Liga neergelegd. De Perhimpunan Indonesia heeft eveneens besloten zich uit de Sectie Holland terug te trekken, doch blijft aangesloten bij de Internationale Liga.

Het vliegtuig-transport naar Indië. Het Handelsdepartement heeft vernomen te hebben dat de Indië bestemde Fokkervliegtuigen daarvoor op eigen kracht zullen worden overgebracht door de vliegeniers G. A. Koppen, E. A. J. P. Witz, Mol en G. van Messel, met als twee

1) De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de „N. R. Ct.“

WEIMARSTRAAT 119 (tuss. Regentessepl. en Beeklaan)MANUFACTUREN, LINGERIEEN, KOUSEN,
SOKKEN, ENZ. - BABY-ARTIKELEN

HET VERTROUWDE ADRES VOOR REPATRIEERENDEN

Aanbevelend, L. A. KWANTEN

bestuurders de vliegeniers E. Keugen, J. Waltman, J. Wegner en M. van Hazel.

Verder vermeldt het blad, dat genoemde luitenant Koppen eerlang den militairen dienst hier te lande zal verlaten om op te treden als chef van het vliegveld te Batavia.

De bestuurshervorming. Batavia, 9 Mei (Aneta). De regeering heeft thans definitief besloten, de bestuurshervorming op Java op de daarvoor vroeger reeds aangekondigde tijdstippen voort te zetten, zoodat met 1 Juli ingesteld zullen worden de gouvernementen Midden-Java en Oost-Java, alsmede de beide gouvernementen van de Vorstenlanden Djoeja en Solo.

Deze gouvernementen dienen als voorbereiding voor de instelling van de provincies Midden-Java en Oost-Java, respectievelijk met 1 Januari 1929 en 1 Januari 1930.

Benoeming van Gouverneurs. Buitenzorg, 12 Mei (Aneta). Met ingang van 1 Juli zijn benoemd tot gouverneur van Oost-Java de heer W. Ch. Hardeman, resident van Soerabaja; tot gouverneur van Midden-Java de heer P. J. van Gulik, resident van Semarang; tot gouverneur van Soerakarta de heer M. B. van der Jagt, thans resident van Soerakarta, en tot gouverneur van Jogjakarta de heer J. E. Jasper, thans resident van Jogjakarta.

Vertrek van den Gouverneur van Suriname. Den Haag, 11en dezer is naar zijne bestemming vertrokken de nieuwbenoemde gouverneur van Suriname, Dr. A. A. L. Rutgers.

Krakatau nog in werking. In de laatste dagen is volgens verschillende Aneta-telegrammen de werking van den Krakatau opnieuw heviger geworden. De op Lang Eiland opgestelde bewakingsdienst constateerde in één etmaal niet minder den 1461 erupties, gepaard met hevige knallen.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.**Het Batikbedrijf in de Vorstenlanden.**

Onder bovenstaanden titel werd onlangs, vanwege het *Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel* te Buitenzorg, bij de Landsdrukkerij te Weltevreden, uitgegeven: de „Mededeeling” No. 1 van de „Afdeling Nijverheid”, opgesteld door Dr. R. M. P. Soerachman, assistent bij die Afdeling. Dit zeer belangrijke geschrift, uitvoerig en met zorg samengesteld, als het resultaat van een jarenlange nauwkeurige studie van dit voor het Javaansche volk zoo gewichtige onderwerp, is voor den zeer billijken prijs van f 1.60 in den handel. Wij bevelen het ten sterkste ter lezing aan, niet alleen aan desandigen, die er nog veel uit kunnen leeren, maar ook en vooral aan alle belangstellenden, daar het zeer duidelijk overzichtelijk en zelfs *onderhoudend* geschreven is, wat niet van alle officieele stukken gezegd kan worden.

Schrijver begint met te zeggen, dat, zooals bekend, het batikbedrijf op twee manieren uitgeoefend wordt, n.l. uit de hand en met behulp van de z.g. *appret*. Daar van de oude wijze van batikken uit de literatuur veel vollediger beschrijvingen te vinden zijn (hij noemt *Rouffaer-Juynboll* en *Jasper-Perngadi*, doch vergeet o.a. *Loeber*) dan van de nieuwere werkwijze met de *tjap*, wijst hij het belang, dat er in gelegen is juist deze laatste methode nader te bespreken, vooral omdat er in den jongsten tijd interessante wijzigingen in zijn gekomen, die op een verdere mechaniseering van het bedrijf duiden.

Zoo lezen wij dan o.m.:

„Waar de werkmethode van het tjap- en handbedrijf van elkaar verschillen, is het duidelijk, dat de overgang van het een in het ander is gepaard gegaan met vele technische moeilijkheden, die deze tak van Inheemsche nijverheid in den loop van haar 60 à 70-jarig bestaan, zonder eenige hulp van buiten, successievelijk tot een praktisch bruikbare oplossing heeft weten te brengen, zij het dan ook in een uiterst langzaam tempo. Het laatste woord in dezen is echter nog lang niet gezegd; uit het hieronder volgende moge blijken: dat nog zeer veel gedaan kan worden voor de verbetering en

vervolmaking der thans gebruikelijke methoden in het batikbedrijf.”

„In principe komen de bewerkingen bij het „tjappen” overeen met die bij het handbatikken, beide toch berusten op het wasreserve-procédé.

„Evenals het handbatikken laat het tjap-procédé zich in de volgende onderdeelen splitsen:

- 1e. voorbereiding van het witgoed,
- 2e. het bedrukken met was door middel van stempels (*ngengreng* en *tembok*),
- 3e. het blauwverven (*medel*),
- 4e. het verwijderen van de was van die plaatsen, die naderhand bruin geverfd zullen worden (het z.g. *ngeroek*),
- 5e. het bedekken van de blauwgekleurde gedeelten met was (*biron*),
- 6e. het bruinverven (*njoga*),
- 7e. het verwijderen van de was (*nglorod*),
- 8e. opmaken.”

Omtrent het 1e punt: de voorbereiding, schrijft de heer Soerachman, dat, gelijk bekend, het witgoed, zooals het in den handel voorkomt, meest zwaar geappreëerd, niet geschikt is om direct bedrukt te worden; dat 't echter niet aan pogingen ontbroken heeft om methoden te vinden, waardoor het mogelijk zou zijn het goede direct te tjappen; dat vooral door de op Java werkzame technici der Duitsche kleurstoffabrieken (welke natuurlijk groot financieel belang hebben bij uitbreiding van het bedrijf door vluggere werkwijze. Red.) vele proeven op dit gebied zijn genomen, echter zonder succes, daar door het te zware *appret* de waslaag geen voldoende houvast wordt geboden en die bij verdere bewerking dikwijls loslaat. Enkele importeurs hebben reeds getracht (wellicht *printah aloes* van diezelfde kleurstoffabrieken? Red.) wit goed van de meest gangbare kwaliteit op de markt te brengen met zeer licht *appret*, echter ook met weinig succes. Schrijver merkt hierbij op:

„waarschijnlijk om de eenvoudige reden, dat men de kwaliteit van het goed onafschiedelijk verbonden acht met de „finishing” daarvan. Men was eenmaal gewend het goed van eene bepaalde kwaliteit in de opmaking, zooals thans voorkomt, te ontvangen, zoodat eene kleine afwijking in de „finishing” onmiddellijk op één lijn wordt gesteld met vervalsching. Men heeft hier te doen met een zekere sleur, waarin de batikkers zijn geraakt en die men ook in andere opzichten bij hen aantreft. Trouwens dit verschijnsel is algemeen bij bedrijven over de geheele wereld, die zich langzaam en zuiver empirisch hebben ontwikkeld. Evenals overal elders, zal ook hier een *doelmatige en gestage voorlichting van zeer veel nut kunnen zijn*”) om de batiknijverheid uit deze sleur op te heffen. Dat er zeer veel geduld en moeite zal gevergd worden om deze vooroordeelen uit den weg te ruimen, is zeker.”

De eigenlijke voorbereiding bij het tjappen verschilt in geen enkel opzicht van die van het handbatikken, zij bestaat uit de volgende bewerkingen:

- a. de verwijdering van het *appret* door afkoken en/of wasschen;
- b. het oliën van het goed (het z.g. *ngetel*);
- c. het afscheuren op de gewenschte maat en het zoomen (*plipitan*);
- d. behandeling met een slap *appret* (*njekoeli*);
- e. het glad maken van het goed door slaan met houten hamers, z.g. *ngemplongi*.

Voor de ordinaire soorten laat men het oliën achterwege. De heer Soerachman schrijft, dat voornamelijk lin de *Kampung Lawean* te Solo, waar bijzonder goedkoope *kain tjap* gemaakt worden, men er toe is overgegaan zeer licht geappreëerde witgoedsoorten, zonder eenige voorbereiding, direct te bedrukken en dat voor dit doel zelfs ongebleekte katoenen weefsels, z.g. *sheetings* worden gebruikt. Wij lezen:

„Deze verandering, die van den allerlaatsten tijd dateert, heeft het mogelijk gemaakt, *kain tjap* in den handel te brengen voor den prijs van ± f 20.— per *kodi* (20 stuks).

„Wij zien uit het voorgaande, dat ondanks conservatisme, traditie en sleur, de batiknijverheid door de felle concurrentie en de slechte tijden langzaam en zeker in eene richting wordt gedreven, die naar een minimum

*) De cursiveeringen zijn van ons. — Red.

ELECTRISCHE GEYSERS

Goedkoop — Zuinig — Gevaarloos

Complete Electriche Sanitaire Installatiën

W. G. SCHEERES

ELECTRO-TECHNISCH BUREAU

-- DEN HAAG --

Kantoor en Monstercamer
Hooigracht 1c

Telef. 15170

Magazijn en Werkplaats
Laan van Roos en Doorn 9**TOKO BOGOR**

SUEZKADE 122 a,b - DEN HAAG - TEL. 33472

AANGEKOMEN:

VERSCH INDISCH FRUIT,o.a. POMPELMOES,
SAWO-MANILLA
en VERSCHE DJEROEKS**VERKOOPHUIS
GROOT HERTOGINNELAAN 101**

DEN HAAG

SPECIAAL VOOR IND. FAMILIES INGERICHT

Bestaat ruim 25 jaar

DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

J. C. VERMAAT JR.

FAHRENHEITSTRAAT 589 :: DEN HAAG

MAGAZIJN VAN GOUDEN-,
ZILVEREN- EN DIAMANTWERKEN
EIGEN REPARATIE-INRICHTINGVertrouwd Adres voor Kerstgeschenken
Grote sorteering :: Ook voor Indië**G. J. R. v. d. GAAG & ZOON**

GROENMARKT 27

TELEPH. No. 12512 DEN HAAG

DROGERIEN :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023**MICHELIN RIJWIELBANDEN**

met een jaar garantie

BUITENBAND f 2.50 - BINNENBAND f 1.50

Montage 25 ct. extra.

A. van Zutphen - Sumatrastraat 10 - Den Haag
Telefoon 14995 Giro 53647

Spec. MICHELIN-adres. Halen en thuisbezorgen gratis.

Leden van „Oost en West”

„Daer can voor de Indien iets groots worden verrigt”,
wanneer gij allen, in eenigerlei vorm, Uwe mede-
werking verleent tot het welslagen der a.s. tentoon-
stelling te Arnhem.

Het bestuur der afdeling Arnhem verdient Uwen
steun ten volle, mede omdat zijn lofwaardig streven
de gansche Vereeniging ten goede moet komen!

TENTOONSTELLING OOST- EN WEST-INDIE

VAN 11 JUNI TOT 28 JULI 1928

Koopt bij voorkeur bij onderstaande Adressen. Denkt ook om de „OUDE STAD

Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG

(OPENLUCHTMUSEUM)

Iederen Zondag Thé Dansante
SCHELMSCHEWEG 17 :: TELEF. 2030.
ARNHEM - EINDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

Mrs. M. ORMOND

82 Rijnstraat - ARNHEM - Telefoon 2152
Ladies' Tailoring and Dressmaking
Altijd in voorraad de nieuwste modellen
Middag- en Avond-Japonnen, Costumes, Mantels, etc.
MATIGE PRIJZEN

MELKINRICHTING

„MELBO”

KAREL VAN GELDERSTR. - TEL. 1088 - ARNHEM

UW ADRES voor het ONTVLEKKEN,
PERSEN, STOOMEN en VERVEN, is:

G. DE BLAAUW - ARNHEM

HOMMELSCHWEG 81 - MANEGESTRAAT 13
Telefoon 3077

Voorschriften van H.H. Oogartsen

worden door mij billijk en zeer accuraat
uitgevoerd, met goeden pasvorm

H. W. MIDDELBEEK, Opticiën

HOMMELSCHWEG 6 - TEL. 1370 - ARNHEM

A. M. SMIT & ZN.

Heerenhoeden - Modes

BAKKERSTR. 53 - ARNHEM
IN HET CENTR. DER STAD. GEEN FILIALEN

HUISHOUDELIJKE ARTIKELN

JOHAN WILLEMS

ARNHEM

Magazijnen: Spijkerlaan 46, Telefoon 865.

„De Sphinx”, Hommelstr. 38-40, Tel. 1136.

Steenstraat 66 A-B - Telefoon 362.

„De Porselein Winkel”, Kortestraat 17-18, Telefoon 1286.

Het goede adres in Arnhem
voor alles op 't gebied van
Huishoudelijke Artikelen

Wij verzenden naar Oost- en West-Indië onder garantie.
Aanbevolen adres voor Oost en West.
Veel tevredenheidsbetuigingen van Indische families.

PLATTE GOUDEN HEERENHORLOGES
Uiterst fijne DAMES POLSHORLOGES
REISHORLOGES

De naam **ALPINA** waarborgt U kwa'iteit
F. G. HAAS & Zn. - Horlogemakers
BAKKERSTRAAT 42 - TEL. 1511 - ARNHEM

MANEGE J. VAN DEN EIJDEN
ARNHEM

RIJPAARDEN TE HUUR

Rijles voor leden van de Manege per uur f 3.—, abonne-
ment 20 lessen f 55.—. Voor niet-leden: buitenrijden,
het 1e uur f 4.—, volgende uren f 3.—. Les in de manege
f 4.— per uur. Lidmaatschap f 25.—.

HANDEL IN LUXE RIJ- EN RIJTUIGPAARDEN

— FOTO —
ARTIKELN **capri**

N. KRAMER - KL. OORD 2 - ARNHEM

KUNSTNIJVERHEIDSHUIS

DIE OLDE MUNTE

BAKKERSTR. 56a, ARNHEM - TEL. 294

KUNSTAARDEWERK - RAM
GLASWERK - LEERDAM
'VEEFWERK - DE INSLAG
TIN - BRONS - LEERWERK
SCHEMERLAMPEN - GRAFISCHE KUNST

HOTEL BELLEVUE (Nieuw)

ARNHEM :: TELEFOON 128
Gelegen over het Park ZIJPENDAAL en Sonsbeek
(TENTOONSTELLING). Kamers met volledig Pens
Restaurant van 5-7 uur.

5537

CONSTANT MEIJER

RIETEN MEUBELEN

H. F. SCHMIDT

BAKKERSTRAAT 24
ARNHEM :: TEL. 153

TEEKENINGEN OP AANVRAAG

VELE INDISCHE
DANKBETUIGINGEN

F. HOLLAAR - ARNHEM

SCHOENFABRIEK:

SPECIALITEIT MAATWERK

Gaarne nemen wij maten in ons archief op voor
families, welke naar Indië vertrekken; groot
ervaring op dit gebied.

SCHOENWINKEL:

„Betere” binnen- en buitenlandsche merken
CHAUSSURES BALLY. K. BOOTS & SHOES

VOETVERZORGING:

Dr. SCHOLL's Foot Service

Rijnstraat 34 - Grote Oord - Varkenstraat

BOULEVARD-GARAGE

PRINSESSESTRAAT

TELEFOON 1939 - ARNHEM

Vert. OVERLAND-WHIPPET
WILLYS-KNIGHT Automobielen

LUXE VERHUUR

Wij deelen mede dat onze

Voorjaars-Collectie

gereed is en noodigen beleefd uit tot een bezoek

Fa. Wed. Kamerbeek, Mej. T. Snoek

BAKKERSTRAAT 3, t.o. Nationaal - ARNHEM

Familie-Pension „PARKOORD”

APELDOORNSCHESTR. 14 - ARNHEM

Telefoon 2620

Gelegen in de onmiddellijke nabijheid
van Park „Sonsbeek” en het Velperplein.

Frissche Kamers. Uitstekende Keuken.

Badkamer. C. A. S. LINTHOUT

TENTOONSTELLING „OOST- EN WEST-INDIE

Zee- en Riviervischhandel L. WIGGERS

Wielakkerstr. 31, Arnhem, Tel. 450, Oppericht 1823.

Uitsluitend eerste kwaliteit versche

GEROOKTE, GEDROOGDE EN GEZOUTEN VISCHWAREN

AANBEVOLEN VOOR OOST EN WEST

FIRMA WAGNER

RUND-, KALFS- EN VARKENSSLAGERIJ
SPECIALITEIT FIJNE VLEESCHWAREN

ARNHEM

JANSSTRAAT 31 :: TELEF. 476

J. W. BAARD - ARNHEM

GLAZENWASSCHERIJ EN SCHOONMAAKBEDRIJF

Fabriek van: MARKIEZEN,

ZONNESCHERMEN

JALOEZIEEN en ROLLUIKEN

WESTERVOORTSCHEDIJK 105-106 - TELEF. 1342

van productie-kosten streeft. Deze ontwikkeling in goede banen te leiden, voor verwording te behoeden, zal behooren tot de taak van den voorlichtingsdienst." *)

Bij punt II: *Het Bedrukken*, zegt schrijver o.m.: dat het aanbrengen van de was plaats heeft door middel van de bekende stempels, die men, in analogie met de oude methode van handbatikken, eveneens „tjanting” noemt, zoo ook dat hij gedurende zijn onderzoek te Solo en Djokja in de gelegenheid is geweest verscheidene specimen van die stempels te verzamelen, waarvan de ouderdom nog met voldoende zekerheid kon worden vastgesteld en dat zijn bedoeling is, om aan de hand dezer collectie, dat zijn bedoeling is, om aan de hand dezer collectie, aangevuld met hetgeen de ouderen onder de batikkers weten te vertellen, den technischen ontwikkelingsgang van de *tjanting-tjap* na te gaan.

De oudste stempels thans in het bezit der „Afdeling Nijverheid” dateeren van 45 jaren terug, daar men de alleroudste vormen niet machtig is geworden, naar schrijver opmerkt, waarschijnlijk omdat de gewoonte altijd geweest is, dat, wanneer een bepaald motief na verloop van tijd niet meer gangbaar is, de *tjaps* per *kati* worden verkocht.

De alleroudste stempel zou, volgens schrijver, gemaakt moeten zijn van een groote halve *ketella*, waarin de gewenschte figuren werden gesneden, waarna men via het hout en de klapperdop, eindelijk tot metaal is gekomen, en als tusschenvorm kunnen worden beschouwd die stempels, welke bestaan uit een houten plank, waarin metalen stiftjes geslagen zijn. Dergelijke *tjaps* leenen zich b.v. uitstekend voor de specifiek Djokjasche *nitik*-patronen.

In het aantal motieven der *tjaps* alsook in hun oppervlakte is een voortdurende toename te constateeren. Van 1 à 2 vierkante centimeter in den aanvang, was de grootte in 1873 reeds 100 à 150 c.M², terwijl die thans 400 tot 900 c.M². (30x30) bedraagt, maar aan de collectie valt duidelijk te constateeren, dat er sedert stilstand is ingetreden.

En dan lezen wij:

„Eerst in de laatste 3 à 4 jaren is weder een belangrijke opleving merkbaar. In de eerste plaats worde hier het aanbrengen van de z.g. rapportstiften genoemd, hetgeen als een zeer belangrijke verbetering valt aan te merken. Was men vroeger voor de nette afwerking van een kaintjap n.l. voor de juiste aansluiting van het patroon, geheel afhankelijk van de routine en handigheid van den tjapper, thans is het, nu men werkt met rapportstiften, hiermede anders gesteld. Daardoor toch biedt het rapporteeren der patronen als het ware geen moeilijkheden meer en kunnen de minder geroutineerde arbeiders reeds een behoorlijk product afleveren, terwijl de beste tjappers daardoor hun arbeid zagen verbeteren. Het is welhaast onbegrijpelijk, dat men meer dan 80 jaar nodig heeft gehad om een dergelijke, voor de hand liggende verbetering aan te brengen, te meer, wanneer men bedenkt, dat de Europeesche handdrukkerij reeds sedert hare invoering over dit eenvoudig hulpmiddel beschikt.

„Het is duidelijk, wat technische voorlichting in deze moeizame ontwikkeling van nüt had kunnen zijn.” *)

Zeer interessant is ook hetgeen de heer Soerachman vertelt over het zoo moeilijke kunstwerk van het gelijkmatig afdrucken der stempels, wat de Javaansche tjapper noemt: „dat iedere *tjap* haar eigen „wil” heeft:

„Het nuttig gebruik van een *tjap* werd tot nu toe geheel aan het initiatief van den geroutineerden tjapper overgelaten, die om van een *tjap* een bruikbaar werktuig te maken, het raamwerk op die plaatsen, waar zich het minste koper bevindt, vol stopt met papier of stukjes goed, waardoor een zekere isolatie wordt verkregen. Dit euvel weet men thans op een fraaiere wijze op te lossen; door de onbewuste toepassing eener eenvoudige natuurwet, wordt bereikt, dat de graad van verwarming of afkoeling overal nagenoeg hetzelfde is. Men ziet dan ook, dat met op deze wijze verbeterde *tjantings* veel gelijkmatiger afdrucken worden

verkregen. Deze elegante oplossing van het *tjap*-probleem is nog in dit opzicht opmerkelijk, dat zij door zeer eenvoudige lieden zonder hulp gevonden werd. *Intusschen heeft men toch weder een halve eeuw nodig gehad om dit resultaat te bereiken, hetgeen vermoedelijk, indien men over een op stelselmatige studie berustende technische voorlichting had kunnen beschikken, niet nodig zou geweest zijn.*” *)

En niet minder belangrijk is hetgeen schrijver mededeelt omtrent het verband tusschen mode en *tjap*:

„Men is vrij algemeen van meening, waarschijnlijk tengevolge van de in de litteratuur vaak tot uiting komende grief tegen de *tjap*, als bederver van de handbatik, dat er in de *tjap* weinig leven zou zijn; het blijkt echter, dat niets minder waar is. Ieder seizoen eischt haar eigen *tjap*; vaak gebeurt het zelfs, dat nog vóór het seizoen eindigt, men reeds genoodzaakt is nieuwe dessins te ontwerpen en uit te doen voeren.”

„Uit den aard der zaak wordt slechts gewerkt op bestelling. De *tjap*makerijen leggen zich eveneens toe op het ontwerpen van nieuwe motieven; zoowel te Solo als te Djokja vindt men daarnaast ook de teekenaars, die er een bepaald beroep van maken *pola's* voor de batikindustrie te leveren. Naast veel verdienstelijk werk vindt men van hun hand vele composities, die men overal in de litteratuur vindt gesignaleerd als de *verwording onder invloed van onbegrepen Europeesche motieven.*”) Ter herinnering moge het voorbeeld worden aangehaald van de uitbeelding van een stoomboot, waarvan de ontwerper een vaartuig met een daarop geplaatste locomotief gemaakt heeft. Gelukkig behoeven wij ons nog niet direct ongerust te maken over een dergelijk verschijnsel, want uit gesprekken bleek overduidelijk, dat bij vele batikkers het besef levendig is, dat men hier te doen heeft met een wanproduct, tot den aanmaak waarvan men noodgedwongen is overgegaan, omdat het gretig aftrek vindt.”

Zijn wij, Nederlanders, niet mede schuld aan deze wansmaak?

„In verband met de keuze van het dessin moet op eene eigenaardige meening onder de batikkers worden gewezen. Men zegt n.l. dat, wil men succes hebben in de batikkerij, men daarvoor een „*poetoen*” moet hebben. Een Hollandsch woord voor dit begrip is moeilijk te geven, maar het woord dat, hoewel het dit begrip niet volkomen dekt, dit eenigszins benadert, is „geluk”. Het is ook verklaarbaar, dat men tot deze opvatting komt; als regel toch stelt men de dessins vast, zonder dat men rekening houdt met de te verwachten vraag en smaak van den consument.”

Doen de groote mode-ontwerpers in Europa niet precies hetzelfde? Zij, die daarin goed slagen, zijn de meest daarvoor begaafden.

Ten slotte schrijft de heer Soerachman:

„Regel is, dat dessins worden uitgevoerd zonder verdere overwegingen dan op hoop van zegen. Men ziet dan ook vaak gebeuren, dat de batikkers met hun waar blijven zitten of er prijzen voor ontvangen, niet in evenredigheid met hunne verwachtingen. Ook in dit opzicht valt voor de batikkers dus nog veel te leeren.” *)

Dit laatste geldt zeker ook voor ons, Nederlanders, op wie ook in deze immers de taak rust: *technische voorlichters te zijn.*

(Wordt vervolgd).

H.H. Secretarissen der afdelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd, dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen, die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereniging te worden aangezocht.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De financiële toestand.

De voornaamste oorzaken van de tegenstelling tusschen de voortschrijdende ontwikkeling van het bedrijfsleven, van de cultures en daardoor mede van scheepvaart en handel eenerzijds en de benauwende krapheid der landsmiddelen anderzijds, zijn — volgens *De Loc.* (5/4, blz. 3) — te vinden in den ondanks gunstige conversies voorloopig zeer drukkenden *schuldenlast*, in de automatische stijging der *pensioenlasten*, in de ten deele eveneens werktuiglijk toenemende *personeelsuitgaven* en in de lagere opbrengst van die belastingen, welke rechtstreeks verband houden met het rendement van bepaalde *cultures*. Men is, nu opnieuw een scherpe daling van den rubberprijs intrad en nu ook de suikermarkt een minder gunstig beeld vertoont, geneigd om den laatstgenoemden factor het zwaarst te doen wegen. Het ernstige en bedenkelijke ligt niet in de prijsdaling zelf, maar in het feit, dat het begrotingsevenwicht zóó wankel is, dat elke beweging op de wereldmarkt het kan verstoren. De economische toestand van Indië blijft, zelfs indien de prijzen van suiker, rubber, tin etc. den kostprijs méér gaan naderen dan de laatste jaren het geval was, door en door gezond. Aan verlaging der landsuitgaven staan talrijke moeilijkheden in den weg. Er zullen zeer krachtige maatregelen van verre strekking nodig zijn om een zoodanige vereenvoudiging van de landhuishouding te bereiken, dat Indië bevrijd wordt van den last der onverbiddelijk stijgende uitgaven. Het financieel evenwicht kan thans nog bereikt worden door talrijke voorstellen en ontwerpen ter zijde te leggen. Op den duur zou men echter ook van noodzakelijke en productieve uitgaven moeten afzien; alle perspectief zou aan den regeeringsarbeid ontvallen en voor de ontwikkeling noodige voorzieningen zouden achterwege blijven. Zoo men inderdaad de kracht vindt om de in 's lands belang dringende geboden verstrekkende versoering der landshuishouding door te voeren, zal men tevens ervaren dat een duurzame verhooging van de landsmiddelen slechts bereikbaar is door de verdere ontplooiing te bevorderen van cultures, industrie en handel, hetgeen slechts mogelijk is door lage belasting en door het scheppen van voor die ontwikkeling gunstige omstandigheden. Dat de moeilijke situatie, waarin de landsfinanciën zich thans bevinden, hun onverbreekelijk verband met het welzijn van de bedrijfswereld opnieuw zoo nadrukkelijk bewijst, is daarin het eenige lichtpunt.

Wij vestigen de aandacht op: het *Soer. Hbl.* (2/4, „Economische en sociale aangelegenheden”, *Smissaert*; 4/4 „Algemeen commercieel overzicht”; 4 en 5/4 „Japan's scheepvaart”).

Leerrijke ervaring.

De zaak der vier „Indonesische” studenten in Holland is thans geëindigd. Het *Bat. Nwsbl.* (4/4) is van oordeel dat, indien art. 131 Swb. het mogelijk maakt dat in het eene deel van den Staat een staatsgevaarlijke actie wordt gevoerd tegen het gezag in de overzeesche gebiedsdeelen, dit artikel dient te worden gewijzigd. In de tweede plaats verdient dan overigens aandacht de blijkbaar zeer enge grenzen, die art. 131 Swb. trekt door het opruiend element te miskennen, dat schuilen kan in de profetieën tot revolutie. Ook daarin zal de Nederlandsche wetgever hebben tegemoet te komen. Intusschen maakt het *B.N.* zich niet de minste illusie, dat de studie van deze vragen tot eenig resultaat zal leiden. In „*De Banier*” maakt *Mr. Van Helsing* een treffende vergelijking: „In een ijzerpakhuis kan rooken geen kwaad; in een benzine-opslagplaats kan een vonk tot een ramp leiden. In Nederland zal zelfs de luidruchtige actie der communisten voor het overgrote deel des volks slechts de beteekenis hebben van een lang niet kwade variëte'-voorstelling; in Indië kan het

KLEUTERHUIS „CLYNE DYCKE” te ZEIST

TEHUIS VOOR KINDEREN VAN ELKEN LEEFTIJD

zoowel voor VAST-, als voor KORTER- of LANGER

VERBLIJF in de Vacantiedagen en bij op reis zijn van de Ouders

GELEGEN IN HET VILLAPARK, Fr. v. d. Puttenlaan No. 14, Telefoon: Zeist 346
Prospecti worden op aanvraag gaarne toegezonden.

kabaal van propagandisten leiden tot durende onrust.” Mr. v. H. wijst er tevens op dat art. 164 I. S. nog immer de onbelemmerde toelating in Indië van in Nederland gedrukte stukken waarborgt, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens regelen bij ordonnantie te stellen. Wel is waar kan de politie onmiddellijk bij aankomst maatregelen tegen verspreiding nemen, maar deze zijn in den regel niet afdoende. Wijziging van art. 164 I. S. lijkt het *Bat. Nwsbl.* al evenzeer noodzakelijk als van art. 131 van het Nederlandsch strafwetboek. Onaangename ervaringen zijn in den regel het meest leerrijk.

Wij verwijzen naar het *Bat. Nwsbl.* (7/4 „Nieuwe ervaring”) en de *Java-Bode* (10/4 „Wat in Holland mag”; „De panglons”; 7/4 „De toestand in Boven-Digoel”; 4/4 „Ned.-Indië in Duitschland”).

Aether-politiek.

Het *Soer. Hbl.* (2 en 3/4, 4de bl. en 5/4, 3de bl.) vertelt van „Bandoengs telefonie-zender” en „Het eerste Radio-kruisgesprek uit Indië met Holland”, en wijst, onder het hoofd: „Aether-politiek”, op den omvang en de beteekenis der mogelijkheden eener nabije toekomst. De Grondwet geeft volle vrijheid tot openbaring van meening door middel van *het gedrukte woord*, behoudens ieders verantwoordelijkheid voor de Wet. Hoe zal dit gaan met *het gesproken woord*, dat door den aether wordt gezonden? Uitvindingen van zoo geweldige beteekenis als de radio-omroep en de korte golf-telefonie behooren aan de Menschheid, niet aan de Overheid, en men moet aannemen dat in afzienbare toekomst ieder zich er in vrijheid van kan bedienen, met de restrictie: behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de Wet. Het zal er mee moeten gaan als met het kranten-instituut; het is onmogelijk het menschedom op den duur, ten aanzien van het benutten dezer uitvindingen, in ambtelijke ketenen te houden. De vraag: of die vrijheid nuttig of gevaarlijk zal zijn, zal ten slotte niet den minsten invloed op den gang van zaken uitoefenen. Dus zal men geleidelijk meer rekening moeten houden met de vrijwording van het benutten dezer uitvinding, en de daaraan vastzittende gevolgen. In Holland is de ruzie over de lucht al flink aan den gang; muziek wordt afgewisseld met een politieke speech. De „Ver. Arb. Radio Amateurs” in Holland is in volle actie. Fimmen jaagt in zeven talen zijn oproer-predicaties door het luchtruim. Nog herinnert men zich in Engeland hoe de groote staking vanuit Holland door een radio-omroep werd gestimuleerd. Het eerste kruisgesprek werd van S.D.-zijde in Holland ook gebruikt voor de propaganda in Ned.-Indië. Het toezicht op volksvergadering en bijeenkomst, reeds zoo in beteekenis verminderd sinds de krant huis aan huis de te propageeren ideeën binnendraagt, zal voor bestuur en politie vrijwel onmogelijk worden. Vergaderingen en meetings zullen slechts noodig zijn voor de laagst staande massa; al wat daarboven is kan worden bereikt op eene wijze welke aan Overheidscontrole ontsnapt, althans: niet door deze zal kunnen worden verijdeld. Men zal met dit alles tijdig rekening moeten houden.

Het ambachtsonderwijs.

De *Java-Bode* (7/4) betoogt dat het voor Indië een voelbaar nadeel zou worden als, in verband met de noodzakelijke bezuiniging, het ambachtsonderwijs tot zijn hedendaagschen omvang bleef beperkt. Reeds lang zijn zij, die de ontwikkeling van de Indische samenleving en van de Indische nijverheid gadesloegen, tot de overtuiging gekomen, dat het gewone onderwijs meer jongelingen aan de maatschappij aflevert, dan deze in de voorhen alleen geschikte klerkenberoepen plaatsen kan, terwijl er een tekort is aan behoorlijk opgeleide ambachtslieden en technici. Men leze slechts de verslagen der arbeidsbeurzen om in te zien, dat het onderwijs voor het Indische kind, dat later zoo spoedig mogelijk den eigen kost zal moeten verdienen, anders moet zijn. Al het mogelijke moet worden gedaan om uitbreiding te voorkomen van het werklooze proletariaat, dat den landbouw den rug heeft toegekeerd en naar de groote steden is komen afzakken. De uitbreiding van het ambachtsonderwijs thans te doen vervallen, zou met het oog op de onrustbarende verschijnselen, welke de Indische samenleving nu te zien geeft, een onverstandige en gewaagde stap zijn. Het geld moet er voor gevonden worden. Bepaalde Holl.-Inl. scholen offere men desnoods op om daarvoor in de plaats ambachtsscholen te openen. Dat zou het dubbele

voordeel hebben, dat de productie van klerken wordt verminderd en die van ambachtslieden vergroot.

Het *Soer. Hbl.* (3 en 5/4) schrijft over „Het gesubsidieerd bijzonder onderwijs”, de *Deli Crt.* (14/4) over „Onderwijs-enquête”, en *De Loc.* (4/4, blz. 36) over „Communisme en Onderwijs”.

Soekaboemi.

Het ligt in de bedoeling bij de voortgezette hervorming grootere residenties te vormen dan thans geschiedde en de hoofden daarvan meer bevoegdheid te geven. Het plan bestaat om *Midden- en West-Priangan* samen te voegen. De *Java-Bode* (5/4) acht een dergelijke samenvoeging allermint rationeel. In dit verband geeft het blad een overzicht van de beteekenis van Soekaboemi. Het is het midden van een zeer welvarende streek, met er om heen een 250-tal bloeiende ondernemingen. De geheele streek ten Z. van Soekaboemi neemt voortdurend in belangrijkheid toe; bijna dit geheele gebied is alreeds met auto's bereikbaar; de K.P.M. doet om de 14 dagen de Genteng-baai aan; tal van aanvragen om erpacht komen binnen. De gemeente Soekaboemi groeide uit eigen kracht; de behoeften der vele cultuurondernemingen schonken het aanzijn aan machine-fabrieken, een cultuurschool enz.; op komst is een H.B.S. Bandoeng moge met veel reclame zich den naam willen toeëigenen van een gezonde woonplaats te zijn, Soekaboemi is het metterdaad. Hier heeft men reeds in den prillen morgenstond een helder uitzicht in frissche zuivere berglucht. West-Priangan met Soekaboemi als het natuurlijk centrum vormt een logisch zich ontwikkelend geheel en dient als zoodanig behouden te blijven. De voorkeur verdient om h.v. de residentie Krawang bij Midden-Priangan te voegen. De regent van Mr. Cornelis zou dan als zetel de plaats Krawang kunnen krijgen; binnen afzienbaren tijd moet de samenvoeging van Mr. Cornelis en Batavia volgen.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Boedi-Oetomo.

Betreffende deze vereeniging, een der oudste op Java en wier leden hoofdzakelijk bestaan uit regenten en andere Inlandsche ambtenaren, zegt een schrijver in het Nationalistische blad *Darmo-Kondo* dat hij groote waarde toekent aan het aanstaande B. O. congres, dat een nieuw hoofdbestuur zal moeten kiezen. Vooral in verband met het 20-jarig bestaan der vereeniging hoopt schrijver dat zij zich in den vervolge inderdaad zal gedragen als een volwassen organisatie, dat haar actie openlijk zal zijn en gemotiveerd, haar mondigheid waardig. Met het oog op de positie der vereeniging en andere omstandigheden komt het schrijver voor, dat het voor de vereeniging 't beste is den weg der loyale samenwerking te bewandelen. Maar dan moet er samenwerking zijn met de Regeering op voet van gelijkheid of op zijn minst in de verhouding van vader en zoon. Dan moet Boedi-Oetomo niet meer schromen het streven naar onafhankelijkheid te helpen verwezenlijken en moet de Regeering dit van haar kant toelaten. Gewenscht is het ook zooveel mogelijk vertegenwoordigers in de raden te bezitten. Hij beveelt aan een voorzitter te kiezen die, wat capaciteiten betreft, aan de eischen der hedendaagsche politiek voldoet en het vertrouwen der jonge intellectueele nationalistien geniet, al wordt hij door de groep der conservatieve Europeanen gehaat; de vertrouweling dezer partij geniet in den regel niet het vertrouwen der Indonesiërs.

In het maandblad *Boedi-Oetomo*, orgaan der vereeniging, van Maart, worden gepubliceerd de stellingen, welke op het a.s. B. O. congres zullen worden verdedigd omtrent de door de vereeniging te voeren actie. Daarin wordt vooropgesteld dat het de taak is der Indonesische nationalistien om de Indonesische maatschappij tot den ouden bloei terug te brengen en hiervoor is het noodig dat zij zich krachtig en goed gaan organiseren. De algemeene Indonesische belangen zullen overgelaten worden aan de P. P. K. I., de groote federatie van Indonesische vereenigingen, terwijl Boedi-Oetomo zich zal moeten bewegen op cultureel en sociaal-economisch terrein.

In het Mal.-Chineesche blad *Sin Po* vinden wij omtrent Boedi-Oetomo nog vermeld, dat de commissie ter bestudeering der statutenwijziging zich

acoord verklaard heeft met het voorstel der afd. Batavia om deze ambtenaren-vereeniging open te stellen voor alle Inlanders van Indonesië, waaruit volgens schrijver blijkt dat het eenheidsgevoel steeds krachtiger wordt. Hij vindt dit een belangrijk verschijnsel in de politiek, evenals het vorige besluit van B. O. om geen menschen meer aan te nemen die zich zelf Europeaan hebben gemaakt, d.w.z. de met Europeanen gelijk gestelden.

Deputatie voor de z.g. Inl. meerderheid.

Er bestaat in Indië het voornemen onder de Indonesische leiders om een deputatie naar Nederland te zenden ten einde de politieke opinie aldaar gunstig te stemmen voor het door den Volksraad reeds aangenomen Regeeringsvoorstel tot vermeerdering van het aantal Inlandsche leden in dat lichaam.

De *Bintang Timad* (liberaal) van 28 Maart vermeldt o.a. de meening van den thans in Berlijn vertoevenden heer Tabrani, die zulk een deputatie niet noodig vindt. De redactie zegt dat Tabrani gelijk kan hebben, aangezien thans de beurt aan Holland is om ja of nee te zeggen, maar toch is dit slechts waar in theorie, want in de praktijk weet ieder wel hoe weinig waarde Holland hecht aan het verlangen van Indonesië, hetgeen trouwens blijkt uit de besprekingen over de begroting in de Tweede Kamer. Daarom zou het volgens de redactie juist wel goed zijn indien men kennis maakte met de voorvechters van Indonesië alvorens de zaak in de Staten Generaal te bespreken.

Want, behalve dat de heeren Djajadiringrat als afgevaardigde van Java, Ratulangi als die van Celebes, Hadiwidjojo en Moeila resp. als die van de zelfbestuurders en van Sumatra, straks redevoeringen zullen houden op groote vergaderingen, waar de leden der Staten Generaal aanwezig zullen zijn, zullen door de komst dier afgevaardigden andere overwegingen zich doen gelden, die niet weinig voor de politieke atmosfeer zullen beteekenen. Of dit resultaat zal opleveren is een zaak van later zorg, doch de politieke beweging in Indië zal in activiteit toenemen als de deputatie met lege handen terugkeert. En dit mag dan als een overwinning geboekt worden.

Bestuurspolitiek ter Sumatra's Westkust.

In de *Fadjar Asia* (orgaan der P.S.I.) van 16 Maart, wordt mededeeling gedaan van de berichten over een nieuw communistisch complot in de kampoeng Talang in de streek van Pajakoemboel, dat bij onderzoek bleek een door het negrihoofd aldaar opgemaakte zaak te zijn. De redactie noemt dit een vrucht der anti-communistische politiek, welke soms als 't ware in den blinde weg handelt, vooral op Sumatra. Een simpele beschuldiging van communisme was voldoende aanleiding tot arrestatie en aanhouding, met veroordeeling tot sloot opzet van het negrihoofd aan het licht gekomen, het gelukkige gesternte van de gearresteerde personen alleen maakte dat de hogere autoriteiten de zaak dieper onderzochten.

Ten besluite zegt de redactie dat volgens haar meening de grootste schuld ligt niet bij het negrihoofd, doch bij de nog hooger geplaatste ambtenaren, bij degenen die zijn voor de handhaving der bestuurspolitiek ter Sumatra's Westkust van belemmering ten aanzien van elke beweging die naar verandering verlangt of streeft.

En die politiek heeft een zeer scherp wapen gegeven in handen van alle conservatieve partijen van rang en invloed, om elke opkomende beweging te dooden op beschuldiging van communisme, een beschuldiging welke in de laatste jaren ter Sumatra's Westkust als een geheime machtspreuk onheil brengt aan de daardoor getroffen.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

Lustrumnummer van Oedaya.

Het maandschrift *Oedaya* bestaat thans 5 jaar. De oprichter-hoofdredacteur Raden Mas Noto Soeroto heeft dit feit herdacht door het geven van een Lustrumnummer van zijn tijdschrift, waarin tal van met zijn streven sympathiseerende personen een bijdrage leverden, met bijvoeging van hun portret.

Deze bijdragen, waarin niet alleen Nederlanders, doch ook Indonesiërs en een Surinamer aan het woord zijn, geven aan het jubileumnummer een bijzonder cachet, omdat ze een sprekend getuigenis afleggen der mogelijkheid van wederzijdsche waardeering en eendrachtig samengang gedurende een reeks van jaren wordt beoogd beoogd.

Behalve deze sympathie-betuigingen bevat het Lustrumnummer het slot van N.S.'s onlangs gehouden redevoering: Nederland-Indonesië. Van overheersching naar zelfregering. — In memoriam Jan Toorop (1858—1928) een groote zoon van

16 Mei 1928, No. 20.

Insulinde, door Hugo Vogel. — Miskening, door Mas Prijoetomo. — Indonesische invloeden op Nederland, door Kwee Kek Beng. — Jataka's op de reliëfs van den Boroboedoe, door Mevr. B. van Erp. — Voor vrouwen: Damast, door Eline Pisuise. — Radio-telefonische verbinding met Nederland—Indië, door Dr. Ir. N. Koomans. — De Britsch-Indiërs in Suriname, door C. R. Biswamitri. — Sedekit tentang beberapa penjakit menoelar, oleh P. J. E. Rhemrev.

We ontvingen van den heer Noto Soeroto van dit jubileumnummer een exemplaar op luxe papier gedrukt, waarvoor we hem hartelijk dank betuigen, onder het uitspreken van den wensch dat het hem moge gegeven zijn nog vele jaren zijn talenten en krachten aan het zoo uitnemend geredigeerde tijdschrift Oedaya te geven.

De Indische Gids.

De hoofdredacteur, de heer G. Nypels, opent de Mei-afl. met een causerie over het den 31en Maart j.l. op initiatief van het Aneta-bureau gehouden kruis-radio-telefoon persgesprek tusschen Weltevreden en Den Haag. — De heer C. Lekkerkerker houdt eene beschouwing naar aanleiding van het Bantam-rapport over de communistische onlusten van November 1926. — De heer S. Kalff behandelt een onderwerp hetwelk in den laatsten tijd weder actueel is geworden, t.w. de emigratie van Nederlanders naar Suriname; 't spreekt van zelf dat de schr. de geschiedenis een woordje laat meespreken.

De heer G. B. J. van Heuven vervolgt zijn interessant artikel over 't onderwijs in Indië gedurende den Compagniestijd. — In zijn rubriek Indië en de Nederl. Volkvertegenwoordiging wijdt Mr. J. J. van Bolhuis uit over de besprekingen in de Tweede Kamer, welke betrekking hadden over de Bestuurshervorming in Indië (motie Joekes).¹⁾ — In de rubriek Revue van brochures enz. o.m. een beschouwing over de I.T.A. naar aanleiding van een voorloopig bezoek door de pers. — De rubriek Buitenland handelt ditmaal uitsluitend over de jongste gebeurtenissen in Egypte. — De afl. besluit met eenige boekbesprekingen.

De West-Indische Gids.

De Mei-afl. opent met het slot der artikelenreeks van Mr. B. de Gaay Fortman over „Curaçao en onderhoorige eilanden" gedurende het tijdvak 1816—1828." Aan het einde geeft schr. een toelichting bij de portretten van personen welke in verschillende afleveringen zijn verschenen. — De heer K. Kesler besluit zijne in de vorige afl. begonnen bijdrage: Een conflict tusschen Amsterdam en de Staten-Generaal over Suriname in 1774 en '75. — De h. Th. E. en A. P. Penard schrijven een opstel: „Popular beliefs pertaining to certain places in Surinam". — De hr. Fr. Oudschans Dentz behandelt nogmaals de interessante geschiedenis van het wapen van Suriname (of eigenlijk meer een koloniaal zinnebeeld, want een wapen als zoodanig heeft S. nooit bezeten). Eenige afbeeldingen verduidelijken het geschrevene. — Dr. H. F. C. ten Kate bespreekt een publicatie in de Engelsche taal van Ch. D. Gower, waarin wordt nagegaan hoever verband is tusschen de culturen der Antillen en die van Noord- en Zuid-Amerika. — Ten slotte een bibliographie.

InterOcean.

Het Jan.-Nr. van dit bijzonder fraai geïllustreerd maandschrift heeft, met betrekking op Ned.-Indië, den volgende inhoud: In the land of mystic gods, by Ch. de Cock-Wheatley (beschrijving van Hindoetempels in Midden-Java). — Up Rindjani (Lombok) and down, by A. Roosevelt. — A zoologist and his camera in the tropics. — The labour problem in the Dutch East Indies, by Dr. Dirk Fock (written for the Asiatic Review). — A jungle chronicle, by M. Oostwoud-Wydenes.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

De Maart-afl. bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: De aankop in de djatiboschen, door Ch. S. Lugt. — De aankop in de djatiboschen sedert 1913, door J. G. Westra. — De betekenis van het Boschproefstation voor de ontwikkeling van het djatiboschbedrijf, door Dr. R. Wind.

Locale Belangen.

Uit den inhoud van afl. 7 (1 April '28). De Indische meerderheid in de Gemeenteraden, door G. de Raad. — Na twee jaar practijk bestuurshervorming (regentschapsraden), door J. Mol. — Het jaarverslag der Gemeente, door Kosters. — De

¹⁾ Men weet dat de motie-Joekes, beoogende de verdere doorvoering van het instellen van provincies op Java voorloopig uit te stellen, door de Tweede Kamer is verworpen met 51 tegen 32 stemmen (die van de vrijzinnig- en sociaal-democraten). Over die verwerping verheugt zich... de Indische partijgenoot van Mr. Joekes, het vrijzinnig-democratische Volksraadslid de heer Aay. Z. i. heeft de meerderheid der Tweede Kamerleden terecht begrepen, dat een dergelijke manier van reageren op een nauwelijks door den Volksraad aan de hand van de wet genomen beslissing eenvoudig niet door den beugel kon. (Zie Ind. Vrijzinnig Weekbl. van 3 April j.l.).

grondbedrijfkwesitie in Meester-Cornelis, door J. J. G. E. Rückert. — Uit den Volksraad. Geen superintendant, door G. A. v. B. — Ministerieele nota omtrent de werking van de bestuurshervorming in West-Java.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 40 (31 Maart '28). Grondbeginselen van den tuinaanleg, door P. M. W. Dakkus. — Import van Indisch fruit. — De toekomst van den oliepalm. — De opvattingen der Nederlandsche rubberplanters. — De oliepalmcultuur in Nigeria en de toenemende concurrentie van Sumatra. — Nederland's houding in zake de Engelsche rubberrestrictie.

De Indische Mercur.

No. 19 (9 Mei '28). De „Fiera-Esposizione di Milano", 12 April—19 Juni 1928. Algemeene indrukken, door Ir. W. L. Utermark (met ill.). — Overzichten uit den Volksraad. Najaarszitting 1927, door H. Ch. G. J. van der Mandere (vervolg). — Invoer van Indische vruchten in Nederland. Enkele opmerkingen over de vooruitzichten van dien invoer (met ill.), door Ir. W. Spoon. — Tropische staathuishoudkunde (overzicht voordrachten van Prof. G. Gonggrijp). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft eene opgave van recente rubberliteratuur.

Orgaan van de Ned.-Ind. Officiers-Vereeniging.

Uit den inhoud der Maart-afl. Het verre Oosten in 1927 (slot). Mijne oorlogsindrukken, door Kolonel Lebaud (vervolg). — Schutterij-officiëren (in Indië) uit vroeger tijd, door S. Kalff. — Eenige opmerkingen naar aanleiding van „Het recht van beklag" door A. Treffers, door H. van Altena. — Verschil in waardeering van de H. K. S. studiën in Nederland en Indië.

Natuurkundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Inhoud van deel 88 (1928), afl. 1. Vulkanische verschijnselen en aardbevingen in den Oost-Indischen Archipel, waargenomen gedurende het jaar 1926, door Dr. S. W. Visser. — Twee nieuwe subspecies van Pachyotis temmincki Horsf. (vleermuizen), door H. J. V. Sody. — Halo's in 1926 in Ned.-Indië waargenomen, door Dr. S. W. Visser. — Slingerverschijnselen in drinkleidingen en elektrische leidingen, door Ir. W. Beyerinck.

Tropisch Nederland.

Het eerste Nr. van „Tropisch Nederland", het veertiendaagsch tijdschrift waarvan reeds eerder in deze rubriek werd medegedeeld, dat het eerst-daags zou uitkomen, is thans bij de firma J. H. de Bussy te Amsterdam verschenen.

Het dient al dadelijk gezegd, dat het tijdschr. wat het uiterlijk betreft, een voortreffelijken indruk maakt, vooral de talrijke illustraties komen mooi uit op de gekozen ivorkleurige, glanzende papier-soort. Als redactieleden worden genoemd Prof. dr. A. W. Nieuwenhuis, Dr. Z. Kamerling, S. A. Reitsma en H. F. R. Wagenaar Reisiger voor Nederland en C. F. Balslem voor Indië.

Een gekleurde afbeelding van de kleine of Papea-paradijsvogel gaat aan den tekst vooraf, welke wordt ingeleid door Zijne Excellentie Dr. J. C. Koningsberger, Minister van Koloniën. — Oud-Gouverneur G. J. Staal wijdt, eveneens bij wijze van inleiding, enkele woorden aan Suriname. — Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis houdt eene beschouwing over de onrust in Indië en hare oorzaken. — Pr. J. van Bokhoven schrijft over de kloof van Harau (Padangsche Bovenlanden). — Dr. Z. Kamerling opent een rubriek: Van natuur tot cultuur. Nuttige Indische planten in woord en beeld. — Voorts korte stukjes met betrekking op de onlangs geopende Hindoe-tempelkamer van het Kol. Instituut te Amsterdam en op den invoer van Indische vruchten hier te lande. Alles bijeen dus een Nr. vol afwisseling, zoowel wat den tekst als wat illustrering betreft.

We wenschen de Redactie en den ondernemenden uitgever veel succes met hunne poging om door dit nieuwe mooie tijdschrift mede te werken tot verbreiding van meer kennis omtrent Nederlandsch Oost- en West-Indië.

Aanteekeningen over allerlei in verband met de bevolking en den landbouw in het verleden en heden van Suriname, door Ch. Douglas, oud-planter. Ontleend aan de lezing, gehouden op den 26en November 1927. (Paramaribo, J. H. Oliviera).

Beeldhouwwerk aan het Koloniaal Instituut (met fraaie afbeeldingen), door G. M. Nieuwenhuis. (Eigen Haard, 5 Mei '28).

Hoofdzaken van het Staatsrecht van Nederland en Nederlandsch-Indië, door Mr. J. Visser. Eerste deel: De Grondwet. Derde herziene en vermeerderde druk. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Iets over het cosmopolitische element van de

Surinaamsche taal, door Chauvinist. (De Periskoop, Alg. Weekbl. voor Suriname, 14 April '28).

Minerografisch onderzoek van goudertsen van Leblong Bahroe en Tandaiberg. (Mijnbouw Maatschappij Simau, Sumatra), door C. Scho. 6 platen en 27 tekstfiguren. (Verh. Mijningen Geol.-Mijnb. Genootschap, Mijnbouwk. Serie, dl. II, bl. 161).

's Lands wijs, 's Lands eer. Begravenisgebruiken op Halmahera. (De Indische Post, 7 April '28).

Suriname.

„De West" van 10 April schrijft: Over enkele dagen wordt hier uit Venezuela verwacht de heer Butt, geoloog in dienst der Atlantic Refining Company te Philadelphia, die het onderzoek naar petroleum zal voortzetten, in de eerste plaats in Nickerie.

Van zijn advies zal afhangen of overgegaan zal worden tot diepboring.

In hetzelfde nummer lezen wij: Het Fransche placer in Lawa, de Compagnie des mines d'or de la Guyane hollandaise (waarvan sedert einigen tijd de meerderheid der aandelen in Amerikaanse handen is) heeft in overweging om de machinale werkwijze op het placer in te voeren.

Ter voorbereiding van deze nieuwe werkwijze bevindt zich sedert einigen tijd op het placer een Fransch ingenieur, de heer A. Amoureux.

In „De West" van 18 April een uitvoerig artikel over het tweede Radio-station te Paramaribo, waaraan wij het volgende ontleenen:

„De inwijding van het nieuwe radio-station aan de Gravenstraat te Paramaribo heeft Dinsdagavond met zekere plechtigheid plaats gehad.

Door deze uitbreiding van den radiodienst heeft Suriname rechtstreeks verkeer met Holland en Amerika, terwijl door toepassing van het duplex system gelegenheid bestaat om tegelijkertijd in verschillende richtingen telegrammen zoowel te verzenden als te ontvangen.

Het nieuwe station is in hoofdzaak ontvangstation, maar kan ook — met behulp van een ondergrondsch kabel — via het station in den Cultuurtuin telegrammen verzenden."

Na een beschrijving van de plechtigheid der inwijding en van de technische bijzonderheden, eindigt het blad met deze opmerking:

„Modern uitgerust als ons radiostation thans is, heeft het een grooten voorsprong op omliggende landen, Paramaribo is nu reeds — en zal dat in de toekomst in toenemende mate worden — een belangrijk transitostation voor doorzending van telegrammen naar tal van landen in Midden- en Zuid-Amerika."

Na de inwijding kwam uit den luidspreker de bekende stem uit Findhoven: *Hallo West-Indië! Hier Philips Radio Eindhoven.* Waarna de mededeeling volgde dat Philips weder een proef-uitzending deed naar verschillende landen van Zuid-Amerika, ditmaal van een Radioconcert. Het concert was uitstekend te volgen. De bekende loeiende geluiden kwamen slechts sporadisch voor, zoodat men van de muziek kon genieten.

„De Surinamer" geeft in het nummer van 5 April een beschrijving van de uitzending uit Suriname op de tentoonstelling te Arnhem. De afdeling Suriname belooft buitengewoon interessant te zullen worden.

De heer P. May, redacteur van de Suriname, is door het hof van justitie veroordeeld tot zes weken hechtenis. Niet wegens belediging van den gouverneur — zooals minder juist enkele bladen vermeldden — maar wegens het verspreiden als uitgever van een strafbaar artikel.

Dadelijk na de veroordeeling begaven de Statenleden Dragten en de Miranda en de heer C. A. Defares zich, naar de West meldt, naar den wd. gouverneur, om gratie te bepleiten. Mr. Nysingh verklaarde geenerlei toezegging te kunnen doen, doch zeide dat men natuurlijk het recht had om een verzoek daartoe in te dienen. In afwachting van een op te maken rekest om gratie, is men reeds druk bezig handteekeningen daarvoor te verzamelen.

Uit Nickerie werd een telegram verzonden aan den wd. gouverneur, met verzoek om gratie te verleenen aan den heer May, namens alle industrieelen, kooplieden en het grootste deel der bevolking van Nickerie.

De Colombian Steamship Company nam eenige jaren geleden de Clyde Line over, welke een vaaronderhoud tusschen de Vereenigde Staten van Ame-

rika en West-Indië. Onlangs werd de Colombian Steamship Company op haar beurt overgenomen door de Ocean Steamship Corporation, welke ook overnam de Pickford and Black Royal Mails, varende tusschen Canada en West-Indië. En thans is weder de Ocean Dominion Steamship Corporation overgenomen door de Aluminum Steamship Company, welke, zooals men weet, een onderdeel is van de Aluminum Company of America.

Zoo ziet men, zegt de West, — dat — behalve de Koninklijke Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij — vrijwel alle draden van het verkeer tusschen de Vereenigde Staten en West-Indië samenkomen in de directie-kantoren van genoemde Trust.

De Koloniale Staten hebben het ontwerp goedgekeurd, waarbij de retributie op balata van 15 cent verminderd wordt tot 7½ cent per kg.

De heer H. G. Brandon heeft uit Oost-Indië aan Koloniale Staten voorgesteld, hem in de gelegenheid te stellen tot herhaling van zijn in de jaren 1925—26 begonnen en door omstandigheden afgebroken proefneming met de rijstcultuur op de plantage Guadeloupe.

Het „Handelsblad“ van 9 Mei schrijft: Het ligt in de bedoeling van de post-administratie om ook met het vliegtuig, waarmede luitenant Van Onlangs voornemens is, eerlang een vlucht naar Suriname en Curaçao uit te voeren, poststukken te verzenden.

Het luchtrecht, dat voor de financiering van den tocht ten goede komt, zal, evenals voor de a.s. vier vluchten naar Oost-Indië, bedragen 40 cent per briefkaart en 75 cent per 20 gram voor de overige stukken.

De luchtpostzegels, welke voor de bedoelde vier Indië-vluchten worden aangemaakt, zullen ook in het onderhavige geval voor de kwijting van het luchtrecht worden gebezigd. De zegels zullen voorts met een speciaal voor dit doel te vervaardigen stempel onbruikbaar worden gemaakt.

De bijzondere commissie voor het wetsontwerp betreffende de Surinaamsche Bankwet 1928 heeft bij amendement voorgesteld aan het eerste lid van art. 29 de volgende zinsede toe te voegen: „De bedragen der pensioenen en de wijze, waarop zij gewaarborgd worden, behoeven de goedkeuring van Onzen Minister“.

In het „Handelsblad“ van 10 Mei, eerste Avondblad, een interessante brief uit Suriname van den heer Bruna: „Suriname's problemen“, opmerkingen en beschouwingen over allerlei vraagstukken en mogelijkheden, op een riviertocht. Uit de juiste schrijfwijze van de inlandse plantennamen blijkt dat de heer Bruna deskundige reisgenooten had. In een vorigen brief had hij de „koto-missies“ als „kottamissies“ ten tooneele gevoerd.

Met het stoomschip Stuyvesant van den Kon. W. I. Maidienst is op 11 Mei naar zijne bestemming vertrokken de nieuw benoemde gouverneur van Suriname, dr. A. A. L. Rutgers. Een aantal familieleden, vrienden en officieele personen waren gekomen om afscheid te nemen.

Onder hen waren mr. L. H. Rollin Couquerque, vertegenwoordiger van den minister van Koloniën; A. W. F. Idenburg, minister van Staat; mr. dr. C. F. Schoch, hoofd-directeur van de Surinaamsche Bank; mr. Bierens de Haan, directeur van de Nederl. Handel-Mij.; prof. De Bussy, directeur van de Afd. Handelsmuseum v. h. Kol. Instituut; dr. Gybland Oosterhof, secretaris van den Ondernemersraad, en de heer Paul den Tex, directeur van de Kon. Ned. Stoomboot-Mij.

In de vergadering van de Eerste Kamer van 9 Mei is de Surinaamsche begrooting voor 1928 zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Aan de debatten hebben deelgenomen de heeren Arntz (die een reis naar Suriname zal ondernemen), de Jong en de Minister van Koloniën. In een volgend nummer komen wij op het verhandelde terug.

Curaçao.
Begrootingen.

Nog vóór de Eerste Kamer de begrooting voor 1928 gereed had, was de Koloniale Raad klaar met die voor 1929, en daar de laatste volgens het ongewijzigd bestuursontwerp werd vastgesteld, mag men verwachten, dat de regeering niet zal ingrijpen en de voorloopige vaststelling in Curaçao tevens de definitieve zal zijn, zoodat het merkwaardige geval

zich voordoeft, dat de begrooting voor 1929 eerder dan die voor 1928 zal zijn vastgesteld.

Wat de begrooting voor 1928 betreft, de openbare behandeling in de Eerste Kamer, die na Voorloopig Verslag en Memorie van Antwoord nog al wat deed verwachten, is op niet veel uitgelopen. Het is nu eenmaal gemakkelijker zich in de afdelingen te roeren dan voor het voetlicht te komen.

Slechts mr. de Gijsselaar heeft de Caracasbaai-kwestie ter sprake gebracht, mede naar aanleiding van een brief in de „N. R. Ct.“, aan den morgen der begrotingsbehandeling verschenen. Misschien komen wij hierop terug.

De Koloniale Raad.

Eigenlijk is de Koloniale Raad er bij het begrotingsdebat in de Tweede Kamer wat te goed afgekomen. Het kan toch niet ontkend worden, dat hij in de laatste jaren in zijn taak te kort geschoten is. Wij bedoelen nu niet in het bijzonder het politievraagstuk, waarbij een ernstige feil was dat de Raad de eindbeslissing nam zonder bericht van of over zijn naar Nederland gezonden vertrouwensman af te wachten. In het algemeen zoekt de Raad zijn kracht meer in afbrekende critiek dan in opbouwende gestie. En niet altijd is die critiek gegrond. Dien indruk krijgt men ook weer bij lezing van het Voorloopig Verslag van den Raad over de aanhangige wijziging der inkomstenbelasting. Het stuk begint met de niet ongegronde klacht, dat de Raad en zijn beslissingen meermalen worden voorbijgegaan, maar dat men hem nu wel de verantwoordelijkheid „tegenover de bevolking“ wil doen dragen van de belastingverhoging. Juist tegen verhoging der inkomstenbelasting rijst bezwaar; de invoerrechten van bepaalde artikelen of rubrieken komen het eerst in aanmerking, als er meer geld moet zijn, zoo wordt gezegd. Anderen noemen de openbare gemakkelikheden, restaurants, rijbewijzen voor chauffeurs als geschikte objecten voor belasting. Alles goed en wel, zouden wij willen zeggen, maar dit pleit niet tegen verhoging der inkomstenbelasting, die op Curaçao toch waarlijk niet hoog is. Als er zijn, die voldoende verdienen, maar in deze belasting niet vallen, dan is dit een ernstige grief, waartegenover ook de Raad met zijn recht van interpellatie en dat van initiatief kan optreden.

Waarom zouden gevangenisstraf en geldboeten geen behoorlijke maatregelen zijn tegen de schuldingen aan opzettelijk onjuiste of onvolledige verklaringen of inlichtingen en aan het opzettelijk overleggen van valsche bescheiden? De Raad heeft een goede gelegenheid laten voorbijgaan, om de Curaçoesche moraliteit hoog te houden. En wat een gezocht bezwaar tegen de verplichte eigen aangifte als „voor velen uit den handelsstand ondoenlijk wegens de inrichting der boekhouding“! Wat ten slotte hiervan te zeggen: „openlegging van boeken anders dan aan de Rechterlijke Macht vond vrij algemeen bestrijding“?

Neen, hoog staat dit verslag niet. Wij lezen ook, dat verschillende leden te kennen gaven, dat zij tot hun leedwezen geen vertrouwen konden stellen in het financieel beleid van het tegenwoordige bestuur, en dat zij ook niet de overtuiging hebben, dat de gelden, die het bestuur thans aanvraagt, zullen worden aangewend op de wijze, welke zij het meest in 's lands belang achten, omdat er reeds veel geld is uitgegeven zonder enig resultaat of zonder resultaat, dat aan de opgewekte verwachtingen beantwoordt of aan de hoegrootheid der bedragen te verwachten is.

Krasser kan het moeilijk gezegd worden, maar waarschijnlijk is dit argument achterhaald door de ongewijzigde goedkeuring der begrooting voor 1929, waarbij de Raad tal van nieuwe bestuursplannen met zijne verantwoordelijkheid heeft gedekt.

Een rare gevangenis!

Als prachtig slotstuk bij de verschillende berichten van ontvluchtingen en dergelijke vreemde dingen meldt nu de „Amigoe“, dat in het St. Elisabeths gasthuis is binnengebracht een Engelschman, „die bij een gevecht in de gevangenis gewond was“.

Voortreffelijkheden der nieuwe politie: een onbekende gevangen genomen!

Wat zegt men van dit bericht in hetzelfde blad: „Dienzelden avond werd in het Hospitaal binnengebracht een zekere vrouw L, wonend op den Berg, Otrabanda, die door een onbekende, naar men zegt, deerlijk met een mes mishandeld is. De dader is gevangen genomen.“?

Uit den Verren Vreemde.

Het Chineesch-Japansch conflict en de Volkenbond.

Het leger van de Zuidelijken, wier regeering te Nanking zetelt, maakte zich gereed tot den opmarsch naar Peking, de hoofdstad van het officieel erkende China, tegenwoordig veelal, ter onderscheiding van het afvallige Zuidelijke gedeelte, als Noordelijk

China aangewezen. De Zuidelijken stonden, bij den inzet der lente-campagne, op een afstand van Peking, die zowat overeenkomt met dien van Parijs tot Rotterdam; hun operatielijp liep door de provincie Sjantoeng; zij waren verre overmachtig, ook beter aangevoerd en in strenger tucht dan de krijgsmacht der Noordelijken, de kans scheen vrij groot dat 1928 het beslissend jaar kon worden. Ternaauwernood waren de legers in actie gesteld, toen Japan ter bescherming van zijn in Sjantoeng wonende onderdanen eerst een betrekkelijk kleine troepenmacht naar die provincie zond. Zoodra de Zuidelijken overwinnend voortrukten en de Japanners hierbij in 't gedrang kwamen, hadden er botsingen plaats. Japan zond daarop een sterkere macht. De Zuidelijken kwamen hierdoor tot staan. Peking dat hierdoor eigenlijk een verademing moest voelen, wilde echter tegenover het eigen volk niet erkennen dat Japan redding had gebracht, en protesteerde even hard als Nanking tegen het ingrijpen en optreden van Japan. Japan verzekerde in nota's en publicaties, dat het in 't geheel niet vijandig staat tegenover China of het Chineesche volk, het wil zijn troepen terugtrekken, zoodra de veiligheid van zijn onderdanen voldoende verzekerd is. Intusschen neemt de verbittering in China, Noord en Zuid, tegenover de Japanners toe, en uit zich dit door nemen van andere maatregelen, zooals een boycot van Japansche waren.

't Was onder deze omstandigheden, dat de regeering van Nanking, d.i. dus van het zich tot een zelfstandige republiek verklaard hebbende, maar als zoodanig niet officieel erkende Zuid-China, zich per telegram van 10 Mei richtte tot den Volkenbond. De minister van buitenlandsche zaken vroeg aandacht van den V. B. voor het feit, dat de territoriale onschendbaarheid en de politieke onafhankelijkheid van China geweldig zijn geschonden en dat de vrede tusschen de volkeren bedreigd wordt door de aanvallen van Japan. De regeering van Nanking vroeg dus, overeenkomstig paragraaf 2 van artikel 11 van het Volkenbondsverdrag den Raad in spoedzitting bijeen te roepen, en met nadruk dat de Volkenbond Japan verzoeken zal de vijandelijkheden te staken en zijn troepen onmiddellijk terug te trekken. Wat de definitieve regeling van deze zaak betreft, verklaarde de Nationalistische regeering, volkomen bewust van de rechtvaardigheid van haar zaak, zich bereid iedere billijke regeling te aanvaarden voor het instellen van een internationaal onderzoek of voor arbitrage.

De secretaris-generaal van den V. B. te Genève zond het telegram door aan de leden van den Raad. Maar juridisch was 't al vast niet ontvankelijk en dadelijk moest betwijfeld worden of de V. B. er eenig gevolg aan zou geven.

Lid 2 van art. 11 van het V. B. verdrag, waarop Nanking zich beriep, luidt:

„Elk lid van den V. B. heeft het recht, uit overwegingen van vriendschap de aandacht van de Vergadering of van den Raad te vestigen op elke omstandigheid, nadeelig werkende op de internationale betrekkingen en welke dientengevolge dreigt den vrede te verstoren of de goede verstandhouding tusschen de volken, waarvan de vrede afhangt.“

Zooals reeds opgemerkt is Zuid-China geen lid van den V. B., het China met Peking als hoofdstad wél.

Indien dit wél erkende China van de inmenging van den V. B. eenig heil verwachtte, of indien eenig ander land, lid van den V. B., dit wenschte, zoude de eenvoudige oplossing zijn geweest alsnog te doen wat door Nanking werd gedaan. Maar de regeering van Peking wil die van Nanking niet erkennen, en de andere mogendheden mede-leden van den V. B. stellen zich op hetzelfde standpunt, zoodat zij Nanking officieel juist geen genoegdoening wenschen te geven.

Nu zou toch een lid van den bond, afgescheiden van het initiatief van Nanking, een stoot hebben kunnen geven om den V. B. tot handelen te brengen; er zijn zelfs artikelen in het V. B. verdrag, die dit den leden eigenlijk als plicht voorhoudt, maar alle leden schijnen te voelen, dat de V. B. voor den Chineeschen chaos, nog te meer verward nu deze tot een Japansch—Noord-China—Zuid-China chaos is geworden, geen uitweg zal vermogen aan te wijzen, en dat van inmenging geen practisch resultaat te verwachten is.

't Is treurig, maar waar. Heeft de V. B. in menig opzicht goed werk verricht, in ander opzicht studeert de beste bedoeling op moeilijkheden, die hem tel werkeloos aanzien dwingen.

De verklaring van die machteloosheid ligt niet alleen in het chaotische van den Chineeschen heksenketel. De werkwijze en de samenstelling van den V. B.-raad zelf steekt een spaak in het wiel zoodra die Raad aan het werk wil gaan bij een geval van oorlogsbedreiging, waarbij een der groote mogendheden nauw betrokken is.

Alle besluiten van den Raad moeten met algemeene stemmen genomen worden om kracht van besluit te hebben. Zijn staten, die in den Raad vertegenwoordigd zijn, partij, dan stemmen zij niet

mee. China (Peking) bekleedt thans toevallig den voorzitterszetel in den Raad, waarin Japan als permanent lid zit. In welken vorm kan een conflict als 't onderhavige aan de orde gesteld worden, met de Zuidelijken als derde in de combinatie, terwijl Engeland en de Ver. Staten van N.-Amerika (geen lid van den V. B.) tot zekere hoogte ook partij zijn. 't Is moeilijk uit te maken wie heden, wie morgen de eigenlijke regeering van China is. Stelt men 't geval dat met en in weerwil van al deze bezwaren de V. B. Raad tot een uitspraak mocht komen, dan heeft Japan bij voorbaat verklaard deze niet als rechmatig te erkennen, en hoe zou 't dan toch tot eerbiedigen ervan gedwongen kunnen worden, voor zoover die uitspraak Tokio niet welgevallig zou zijn?

De V. B. in deze dus machteloos? Zoo bezien, ja. Maar misschien is zijn invloed en beteekenis ook ten deze toch zoo gering niet. Misschien heeft hij ten deze zelfs wel iets bewerkt.

Japan is, nadat Nanking zich tot Genève gericht had, en nadat de secretaris-generaal van den V. B. hiervan mededeeling had gedaan aan alle leden van den Raad, tot de mededeeling gekomen, dat de operaties in Sjantoeng verder gestaakt moeten worden. Het zal genoegen nemen met vergoeding en besparing van schuldigen, het zal het bezette gebied ontruimen zoodra deze eischen bevredigd zijn. En 't is in datzelfde bericht dat Japan elke bemiddeling van den V. B. afwijst. Er ligt in de combinatie van deze twee mededeelingen toch wel iets dat te denken geeft. Intusschen heeft een en ander den strijd niet beëindigd. Zuid-China voelt er zich vrij door. De opmarsch naar Peking is hervat. De mogelijkheid bestaat dat Peking genomen zal zijn vóórdat de V.B.-Raad in Juni bijeenkomt onder voorzitterschap van den vertegenwoordiger uit Peking!

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Amersfoort.

VERSLAG OVER HET JAAR 1927.

Dames en Heeren. Het Bestuur der Afdeling bestond na de Algemeene Jaar-Vergadering op 7 Februari 1927 uit de heeren E. Roodhuyzen, Voorzitter; Prof. Mr. G. Nolst Trenité; Mr. E. H. Bergsma, Secretaris en uit de dames F. van der Post-Liefink, Penningmeesteresse en W. ter Coek-Heukers.

Mutaties in het bestuur deden zich in den loop van dit verenigingsjaar niet voor. Het leden-aantal bedroeg op 31 December 1927: 100 leden. In den loop van het jaar traden als leden toe 20 personen, maar ook 20 leden bedankten, drie personen werden van elders naar onze afdeling en vijf personen van onze afdeling naar elders overgeschreven, terwijl de dood drie onzer leden wegnam.

Het bestuur vergaderde geregeld éénmaal 's maands in huize van een der bestuursleden, ter bespreking van de belangen der en van de werkzaamheden in de afdeling onzer Vereniging.

Deze werkzaamheden waren van zeer gevarieerd karakter. Grote avonden werden afgewisseld met causeries en excursies, terwijl boxendien in vereniging met het Departement Amersfoort van de Nederl. Maatschappij voor Handel en Nijverheid op 28 September de suiker- en theefilm van de Nederl.-Handel Maatschappij werd vertoond. Ook de jeugd van Amersfoort w. de leerlingen van het Voorbereidend Hooger Onderwijs en van het Middelbaar Onderwijs werd door ons bestuur in de gelegenheid gesteld deze films te gaan zien, om zich hierdoor een denkbeeld te vormen van de mogelijkheden, welke Ned.-Indië hun biedt. Aan de Nederl. Handel Maatschappij een woord van oprechten dank voor den kosteloozen afstand van deze rolprent, die zeer groote belangstelling trok. Deze dank is alleszins verdiend.

Op 23 Maart hield de heer T. van Erp, gepens. luitenant-kolonel bij de Genie van het Nederlandsch Indische leger, eene buitengewoon interessante lezing met lichtbeelden over de Boroboeoer en de Buddhistische legenden in de sculpturen van dit bouwwerk, eene lezing die door talrijke leden werd genoten en welke zeerste werd gewaardeerd.

Op 4 Mei d.a.v. vertelde Mr. A. M. Joekes, Lid der Tweede Kamer van de Staten-Generaal ons veel wetenswaardigs over het leven van wijlen Raden Adjang Kartini en over de Kartini-scholen op Java, in verband met de opheffing van de Javasche vrouw, een schoon cultureel doel.

Op 16 December j.l. waren vele leden aanwezig om te genieten van de lezing met lichtbeelden en demonstratie-materiaal, te houden door Prof. Dr. A. Pulle, hoogleraar te Utrecht, over de Derde Nederlandsche Expeditie naar het Sneeuwgebergte in Ned. Nieuw-Guinea.

Op 29 Januari en 29 October j.l. werden causeries gehouden, de eerste met lichtbeelden door mevrouw W. D. Helderman-Pigeaud over hare „Ervaringen in Ned.-Indië“. Deze causeries werden druk bezocht en zeer gewaardeerd.

Er werden drie excursies georganiseerd. De eerste op 17 Februari naar het Koloniaal Instituut te Amsterdam, waar de excursionisten onder leiding van ons medelid, den architect E. P. J. Smith, dit schoone gebouw, aan den bouw waarvan hij zulk een werkzaam aandeel heeft gehad, bezichtigden en veel interesse betoonden voor de belangrijke ethnografische verzamelingen. Een woord van dank voor de van den heer Smith genoten voorlichting en leiding, is in dit verslag zeer zeker op zijn plaats. Aan deze excursie namen 43 leden met huisgenooten deel.

Op 2 Maart werd wederom eene excursie naar Amsterdam aanvaard, thans ter bezichtiging van het Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum, waar de Directeur, de heer Voorbeytel Cannenburg, een oud-zeeofficier, zoo welwillend was de talrijke leden onzer afdeling rond te leiden en toelichting te geven op het buitengewoon vele bezienswaardige in dit Museum. Een woord van dank hiervoor mag in dit verslag niet ontbreken.

Met het oog op het nog op dienzelfden dag te brengen bezoek aan het nieuwe mailschip van de Stoomvaart Maatschappij Nederland, de Pieter Cornelisz. Hooft, was de ons toegemeten tijd om de verzamelingen in dit Museum te bewonderen wel wat kort. Desniettemin werden vele bijzonderheden met groote belangstelling bezichtigd.

Met de boterham in den zak vertrokken wij tegen twaalf uur met de speciaal door de Mij. Nederland ons ter beschikking gestelde havenboot naar de Javakade, waar eerst in de gebouwen der Maatschappij de lunch werd gebruikt, terwijl de ons welwillend aangeboden koffie rijkelijk stroomde en daarna het imposante mailschip P. C. Hooft bewonderd. Aan de Directie der Maatschappij Nederland worde nogmaals in dit verslag den dank van de zeer talrijke excursionisten betuigd. Drie en vijftig personen, leden en huisgenooten, maakten van deze hun door ons Bestuur aangeboden gelegenheid gebruik.

De derde excursie had plaats op 13 Juli, toen vele leden met hunne kinderen, ter herdenking van het driejarig bestaan onzer Afdeling, opgingen naar een kersenboomgaard in Zeist. Wij verloren den tel van het talloze aantal ponden kersen, die werden verorberd. Dit was de duurste excursie voor de kas onzer Afdeling en wij mogen niet verheelen, dat — hoe hoogelijk de waardeering hiervoor ook door onze Leden wordt aangeslagen — ons Bestuur dergelijke uitgaven niet meer kan verantwoorden, wanneer niet meer leden voor onze afdeling worden aangeworven. Dat ieder in eigen kring daarvoor zijn best doe. Niet alles kan van het Bestuur alleen uitgaan.

De plannen voor een rondvlucht over Nederland per Koninklijke Luchtvaart Maatschappij moesten worden opgegeven.

In Maart werden de Leden, dank zij den financieelen steun van het Hoofdbestuur, verrast met de toezending van den gedrukten catalogus onzer bibliotheek, welke zij zelve up to date kunnen houden door de aanwinsten van onze bibliotheek, welke geregeld in het Koloniaal Weekblad door den Secretaris worden gepubliceerd, in te schrijven.

Een woord van dank namens het Bestuur aan onzen steeds zoo welwillenden bibliothecaris, den Heer A. F. W. Weyers, voor zijne vele en goede zorgen en bemoeiingen moet in dit verslag zeer zeker een plaats toebedacht worden.

Het Bestuur beveelt onze bibliotheek in de warme belangstelling onzer Leden aan.

Ook dit jaar werd onze boekery met eenige giften verrijkt, waarvoor hierbij nogmaals den dank der afdeling wordt gebracht.

Ondergeteekende zou aan de waarheid te kort doen, wanneer hij niet constateerde, dat onze Afdeling eene groote levenskracht vertoont, dank zij de levendige belangstelling harer leden.

De leden echter kunnen hunne belangstelling niet beter toonen dan — en hierop worde nogmaals de nadruk gelegd — door het aanwerven van nieuwe leden. Moge het komend jaar daarvan getuigen.

De Secretaris,

Mr. E. H. BERGSMA.

Amersfoort, 8 Februari 1928.

Afdeling Rotterdam.

De Secretaris der afdeling Rotterdam, de heer J. D. M. van Reijn Snoeck, wordt van 15 Mei tot 1 Augustus e.k. gedetacheerd aan de Rijsschool te Amersfoort (adres: Hendrik van Viandestraat 20). De heer van Reijn Snoeck blijft echter gedurende zijn detachering de aangelegenheden, het Secretariaat zijner afdeling betreffende, waarnemen.

Mededelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

„ONZE WEST“.

Aan H.H. Secretarissen der afdelingen wordt bekend gemaakt, dat hun spoedig zullen worden toegezonden eenige circulaire, ter verspreiding onder de leden hunner afdeling, betreffende den eerstdaags te verschijnen 3en druk van het werkje „Onze West“ (Suriname en Curaçao) van het Informatiebureau dezer Vereniging, bewerkt door de H.H. F. Oudschans Dentz en W. R. Menkman.

Op de medewerking van H.H. Secretarissen bij die verspreiding wordt gaarne een beroep gedaan.

I. T. A.

Den H.H. Secretarissen der betrokken afdelingen wordt beëld herinnerd aan de beantwoording van dezerzijds toegezonden rondschriften betreffende de resultaten der bemoeiingen inzake de reclame voor de I.T.A.

VLIEGTOCHT LUIT. VAN ONLANGS NAAR DE WEST.

Het Hoofdbestuur der Posterijen heeft zich bereid verklaard de plannen van dien tocht te steunen door postverzending naar West-Indië en naar de landen, die daarvoor verder in aanmerking komen.

De toezeggingen en voorwaarden hieraan verbonden, zullen t.z.t. nader worden bekend gemaakt.

LIJST VAN SECRETARISSEN DER AFDEELINGEN VAN „OOST EN WEST“.

Amersfoort: Mr. E. H. BERGSMA, Huygenslaan 7.
Amsterdam: W. REHBOCK, Keizersgracht 604 (wd.)
Apeldoorn: J. C. BAARS, Lammerweg 3.
Arnhem: G. J. v. d. HEIDE, Benedendorpsweg 4, Oosterbeek.
Breda: B. v. d. BERG, Baronielaan 338 (Ginneken).
Deventer: Dr. H. H. ZEYLSTRA Fzn., Singel 1.
Den Haag: J. C. BAUDOIN, Jac. Hopstraat 12.
Groningen: J. FRANKE, Martenshoek (Hoogezand).
Haarlem: H. P. DEINUM, v. Hogendorpsstraat 3.
Leiden: mr. E. RIJKE, Witte Singel 58.
Nijmegen: Mevr. M. R. S. BLECKMANN-van Hoogenstraaten, Berg en Dalscheweg 134.
Rotterdam: J. D. M. v. REIJN SNOECK, Claes de Vrieselaan 171a (tot 1 Aug. a.s. Amersfoort, Hendrik van Viandestraat 20).
Twente: G. W. STROINK, Goolkatenweg 80, Enschede.
Utrecht: Mevr. L. P. v. d. WIJK-v. d. Haar, Maliebaan 127.

Van de Redactie.

HET WERK VAN VAN DER STEUR.

De heer J. J. M. Smith, van wiens hand o.a. in het „Kol. Weekbl.“ van 22 Maart j.l. een artikel verscheen, beoogende een opwekking tot daadwerkelijken steun van het mooie maatschappelijke werk van „Pa“ en „Moe“ van der Steur te Magelang, deed ons een gespecificeerde opgave toekomen van ingekomen giften als resultaat van zijn sympathieke actie ter gelegenheid van den verjaardag van „Moe“.

Plaatsgebrek belet ons deze lijst in haar geheel te plaatsen, weshalve we ons bepalen tot de mededeeling, dat tot 4 Mei in totaal is binnengekomen een bedrag van f 2574.80, van welk bedrag den 20en April een postwissel ad f 2000.— is overgemaakt aan Pa van der Steur.

De hr. Smith betuigt aan allen, die iets gaven ten bate van Van der Steur's stichting, zijn hartelijken dank.

MS. „CHRISTIAAN HUYGENS.“

Crans & Co., Agenten der Stoomvaart Maatschappij „Nederland“, deelen ons het navolgende mede:

Het ms. „Christiaan Huygens“ zal op de volgende reizen uitgaand denzelfden reisopzet volgen als op de afgelopen reis, dus Vrijdags 7 uur v.m. te Tandjong Priok arriveeren.

Voor de volgende thuisreizen is de volgende tabel voor de Huygens vastgesteld:

van Batavia	Woensdag 12 uur.
te Singapore	Vrijdag daglicht.
van Singapore	Vrijdag 12 uur middag.
te Belawan	Zaterdag 4 uur n.m.
van Belawan	Zondag 12 uur.
te Sabang	Maandag 6 uur v.m.
van Sabang	Maandag 12 uur middag.
te Colombo	Donderdag 7 uur v.m.
van Colombo	Donderdag 11 uur v.m.
te Suez	Vrijdag v.m.
van Port Said	Zaterdag v.m.
te Genua	Woensdag 7 uur v.m.
van Genua	Woensdag 4 uur n.m.
te Algiers	Vrijdag 7 uur v.m.
van Algiers	Vrijdag 1 uur n.m.
te Southampton	Dinsdag 12 uur middag.
van Southampton	Dinsdag 1 uur n.m.
te Amsterdam	Woensdag 10 uur v.m.

In den Westmoeson worden de tijdstippen van aankomst en vertrek na Colombo één dag later gesteld, dus aankomst Genua en Amsterdam op Donderdag.

In verband met de grootere vaartsnelheid van bovengenoemd motorschip, heeft de Stoomvaart Maatschappij „Nederland“ besloten op de uitreizen het traject Genua-Batavia, evenals bij de eerste reis, met één dag te bekorten, zoodat in den vervolge de aankomst van dit schip zal plaats vinden op:

Vrijdag te Colombo,
Maandag te Sabang,
Dinsdag te Belawan-Deli,
Woensdag te Singapore,
Vrijdag te Batavia.

Op de thuisreis zal het traject Batavia-Genua met twee dagen en het traject Genua-Amsterdam met nog 1 dag (dus totaal 3 dagen) worden bekort, doch gedurende den Westmoeson (Juni-Augustus) blijft de totale bekorting 2 dagen.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE.

Mej. W. C. Verdaasdonk, Verpleegster 1e kl. b. h. Krankz. wezen, Bakkum, Prov. Ziekenh. Duin en Bosch.
Mej. J. Kujt, idem als voren, Bakkum, Prov. Ziekenh. Duin en Bosch.
Mej. A. M. van Beek, idem als voren, Duinlustparkweg 33, Santpoort.
Mej. J. de Bock, idem als voren, Burg. Enschedelaan 8, Santpoort.
Mej. M. Th. Hemkes, idem als voren, Rijkskrankzinnigengesticht, Grave.
Mej. G. G. Zijlstra, Onderwijzeres 2e kl. b. h. O.L.O., Bierkade 206, Middelburg.
C. H. den Breejen, 3e Officier b. d. Gouv. Marine, Eschdoornstraat 139, 's-Gravenhage.
W. Alons, Dokkum.
J. P. Gerbranda, Oude Enghweg 11, Hilversum.
J. Lehman, Oegstgeest, Terweeweg 94.
W. J. A. Cieremans, Delftweg 69, Delft.
Allen adj.-accountant 1e kl. b. d. Belasting-Acc.-dienst.

STAALWAREN - TAFELZILVER - PORTRETLIJSTEN
BLOEMPOTTEN - ROOKTAFELS - KOPERWERK

J. A. SCHLETTE - DEN HAAG

WILLEM DE ZWIJGERLAAN 50 5441
TELEFOON 50888 :: POSTGIRO 43903

SLIJPERIJ - REPARATIE-INRICHTING
EMBALLAGE VOOR VERZENDING VRIJ

Hotel-Restaurant **VELSERBEEK**
VELSEN, TELEFOON No. 504

RUSTIG VERBLIJF :: PRIMA KEUKEN
Aanbevolen Adres voor „Oost en West”

**Een huis koopen,
is een zaak van
VERTROUWEN**

Wendt U daarom bij aankomst in Holland,
direct tot

**BOUWBUREAU
H. J. WEIMAR & ZOON**

LIJSTERBESPLEIN 16 :: TEL. 33052
MAGNOLIASTRAAT 50 :: TEL. 38362

Door onze jarenlange relaties met
Indische en Hollandsche families, weten
wij precies wat U zoekt en houden
wij met alle details rekening.

Wij bouwen nu schitterende Heeren-
huizen aan de ROELOFSTRAAT (nabij
Benoordenhoutscheweg) op eigen grond,
gelegen op het Z.O.

Wij komen U gaarne, zonder eenige
kosten Uwerzijds, bezoeken.

Prima referenties Prima referenties

Eindelijk onvermengd genoeg:

EEN **CHRYSLER**, REEDS VANAF F 2900.-
N.V. JAMES NEFKENS AUTOHANDEL

LAAN VAN MEERDERVOORT 96c :: TELEF. 35970
ALLEEN-VERTEGENWOORDIGING VOOR DEN HAAG EN OMSTREKEN

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

J. C. van Kraaijenoord, Landmeter der 2e kl. b. h. Kadaster, na 25 Mei 1928 Nijmegen, Rembrandtstr. 86.
W. J. Burghgraef, Controleur der 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst te Padang, Beeklaan 280, 's-Gravenhage.
H. A. Knibbeler, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Kapellerlaan 153, Roermond.
E. H. de Nijs Bik, Ass.-resident van Samarinda, Riouwstraat 142, 's-Gravenhage.
L. W. Walraven, Hoofdteekenaar b. d. Luchtvaartafd., Cannenburgerweg 28, 's-Graveland.
P. W. G. Manuputty, Onderoff. administrateur b. h. korps Gewapende politie te Amboina, Elsstraat 37, 's-Gravenhage.
Mej. M. J. C. Freni, Hoofdverpleegster b. d. Mill. Hosp.-dienst, Ceintuurbaan 177, Amsterdam.
T. Soegies, Verpleegster b. d. dienst der Volksgezondh., p.a. Niemeijer, Eext. Drente.
G. H. Ferguson, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., p.a. W. Visser, Leersum.
G. F. Busé, Hoofdopz. b. d. S.S. en Tramwegen, Prinsestraat 58, 's-Gravenhage.
Mej. D. Schuwer, Verpleegster der 1e kl. Mil. Hosp.-dienst, Anemoonstraat 132, 's-Gravenhage.
F. M. Cowan, Referendaris Hoofdkant. dienst Volksgez., Hugo de Grootstr. 80, 's-Gravenhage.
C. A. Lens, Inspec. dienst S.S. en Tr. in N.-I. St. Jozefstraat 56, Antwerpen.
W. J. M. Sluijter, Hoofdagent v. politie der 2e kl. i. d. res. Batavia; Crispijnstraat 3, 's-Hertogenbosch.
P. de Mooij, Onderhoofd v. d. aanmaak en aankoop v. d. dienst der Zoutregie, Groesbeekscheweg 4, Nijmegen.

J. Mosterd, Opz. b. d. dienst der S.S. en Tr., Obrechtstraat 204H, 's-Gravenhage.
J. Hermes, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Barendszstraat 61, 's-Gravenhage.
Mevr. J. A. v. Emden, Administratrice b. h. Dept. Justitie, Gr. Hertoginnelaan 166, 's-Gravenhage.
G. van Wijngaarden, Hoofdopz. v. d. Landsgeb. b. d. Waterst. enz., Waldeck Pyramontkade 66, Den Haag.
P. J. Vliegen, Mijnbouw. Opz. dienst v. d. Mijnbouw. Schin op Geulle, Limburg.
H. H. Geul, Opperhoutvester dienst Boschwezen, Fred. Hendrikplein 32, 's-Gravenhage.
Mej. D. Ludéus, Typiste 1e kl. b. d. dienst der S.S. en Tr., Begoniastraat 251, 's-Gravenhage.
E. F. Wiggers, Techn. 1e Commies b. d. S.S. en Tr. in N.-I., de Perponcherstr. 112, 's-Gravenhage.

MET PENSIOEN.

Mej. R. van Brederode, Hoofdverpl. b. h. krankzwezen, Meerweg 38, Bussum.
J. R. Falk, Referendaris b. d. Volksraad, Zocherstraat 11(I), Amsterdam.

Leden van Oost en West

Doet Uwe inkoop bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad” door adverteeren steunen. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K.W.". Ook daarmede verricht gij nuttig werk voor de Vereeniging.

Mutatiestaat van 9 tot 16 Mei.

Nieuwe Leden:

Geïntroduceerd door:

Mr. G. W. Meijer, O.-I. Ambtenaar m. v., Utrecht, Hendrik de Keyzerstraat 13. f 5.
Cultuurmaatschappij „Tjilangkap”, Amsterdam, N. Doelenstraat 12-14. f 5.
Th. J. Kampherbeek, Rotterdam, 1ste Middellandstraat 127a. f 5
Mevr. P. Ledebor-Delprat, Rotterdam, 's-Gravendijkwal 43. f 5
J. Th. Verstelle, 1ste Officier bij de Gouv. Marine, Middeldburg, Gortstraat 34. f 5.
C. F. de Haan, Oud Ass.-Resident, Eefde, E. 232. f 5.
G. van Musschenbroek, Bussum, Breedelaan 7. f 10.
H. J. Vermeij, Directeur Cultuur Mij. „Modjopang-goong”, 's-Graveland, „Huize Westerveld”. f 10.
H. Costerus, Den Haag, Statenlaan 1. f 10.
F. Monkhorst, Ambtenaar Dep. v. Koloniën, Den Haag, Oostvlietstraat 2. f 5.
C. Crietée, Den Haag, Goudenregenstraat 133. f 5.
Ch. E. de Vries, Hoofdopzichter „Johan en Margaretha”, District Commewijne, Suriname. f 5.
B. Hoff, Ambtenaar Ned.-Ind. Spoorwegmaatschappij te Semarang. f 5
V. I. v. d. Wall, p. a. Landsarchief te Weltevreden. f 5
Mejuffrouw H. van de Braak, Apeldoorn, Paschlaan 2. Rectificatie: H. C. Th. Humme, Scheveningen, Gentschestraat 95.

Eigen aanmelding.
den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, Den Haag
Secretaris Afd. Rotterdam.

Eigen aanmelding.
den heer A. de Bruyn te Wassenaar.
den heer Ch. Soeperman te St. Nieuw-Amsterdam.
den heer W. Meijer te Den Haag.
den heer W. C. Muller te Den Haag.
Eigen aanmelding.
Rectificatie: H. C. Th. Humme, Scheveningen, Gentschestraat 95.

Afschrijven:

Mejuffrouw Ch. J. Farrel, Haarlem, Jordensstraat 68.

P. C. A. Kools, Kapt. N.-I. L., Den Haag, Groot Hertoginnelaan 107.

Adresveranderingen:

Dr. A. A. L. Rutgers, Gouverneur van Suriname, van: Den Haag, naar: Paramaribo.
J. Vollema, Arts, van: Mantgen (Fr.) naar: Heemstede, Hendrik de Keyzerlaan 4. f 5. Contributie '28 reeds voldaan. (Afd. Haarlem).
F. H. Doorschodt, van: Meester Cornelis, Julianalaan 13, naar: Zeist, Utrechtscheweg 99, p.a. Barger. f 5. (Afd. Utrecht).
H. F. Lanting, Controleur B.B., van: Wolfaardsdijk (Z.) naar: Driebergen, Burgemeester Laan 6. f 5. (Afd. Utrecht).
J. D. M. van Reyn Snoeck, Secretaris Afd. Rotterdam, tijdelijk van 15 Mei tot 1 Augustus '28 tijdens detachering aan de Rijsschool te Amersfoort, Hendrik van Viandestraat 20.
J. A. Ochtman, Controleur B.B., van: Bergen op Zoom naar: Rotterdam, Rosespoorstraat 26. f 5.
L. Lapidoth, Rotterdam, van: Beukelsweg 65a, naar: Tidemanstraat 151a.
A. van der Stoep, Controleur P.T.T., N.-I., Rotterdam, van: Van Duivenvoordestraat 85c, naar: Gerrit van der Lindenstraat 45.
Mejuffrouw Baumann, Arnhem, van: Sonsbeekweg 6, naar: Kastanjelaan 33.
R. A. A. W. Koesoema, Regent van Bandoeng, Den Haag, van: 2de Sweelinkstraat 145, naar: Groot Hertoginnelaan 79.
Mr. F. C. L. Meijer, President Landraad m. v., Den Haag, van: Celebesstraat 5, naar: Reinkenstraat 39.
A. Ruysch van Dugteren, Luit.-Kolonel tit. b. d., Den Haag, van: Sweelinkplein 73, naar: Pension Weltevreden, Sweelinkstraat 29.
J. J. Riel, Oud-Majoor N.-I. L., Den Haag, van: Thomas

Schwenckestr. 35, naar: Laan van Meerderv. 707.
Mevrouw B. de Groot, Den Haag, van: Gr. Hertoginnelaan 79, naar: Statenplein 82.
H. H. Geul, Opperhoutvester, van: Malang, naar: Den Haag, Frederik Hendrikplein 32. f 5.
E. A. van den Bossche, Majoor Inf., geplaatst bij Xde Afd. D. v. O. te Bandoeng.
Mr. J. Gerritsen, Controleur B.B., van: Soenggoe Mij. nasa, naar: Paré-Paré (Z. Celebes).
Dr. B. J. Haga, Ass.-Resident, van: Weltevreden, naar: Makasser.
J. Hendriks, Ass.-Resident, geplaatst te Padangsidempoean (Tapanoele).
C. Noordenbos, thans: Directeur Osvia te Madioen.
P. Reinking, Controleur B.B., geplaatst in het Gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden.
G. J. Baden, Kapitein Infanterie, geplaatst te Padang.
J. F. Dee, Controleur B.B., thans te Batoeradja (P. Iembaang).
L. H. C. Horsting, Adj. Hoofd der Triangulatie, thans te Weltevreden, Soekaboemiweg 9.
G. O. V. Mallien, Ass.-Resident, geplaatst te Poerboelilinga (Banjoemas).
G. Mulder, Officier van Gezondheid 1e kl., van: Poerworedjo, naar: Ambon.
J. A. M. Plasman, Contr. B.B., thans te Tapa-Toean.
C. R. P. Schäffer, Agent N.-I. Handelsbank, thans te Probolinggo.
Raden T. A. Sieriadi, Regent, van: Poerworedjo, naar: Cheribon.
Y. P. Visser, Controleur B.B., van: Sindjai, naar: Wampone (Boni).
F. van den Elst, Adm. Ambt. B.B., geplaatst te Poerworedjo (Banjoemas).